

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра аналітичної економіки
та міжнародної економіки

С. М. Панчишин, І. М. Крупка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (МАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ
для студентів спеціальності 051 “Економіка”
освітньої програми “Міжнародна економіка”

Львів – 2023

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. **Ігор Михайлович Грабинський**,
д-р екон. наук, проф. **Жанна Василівна Поплавська**.

Рекомендовано до друку
кафедрою аналітичної економії та міжнародної економіки
економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 12.01.2023 року)

Панчишин С. М, Крупка І. М.

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних (магістерських) робіт для студентів спеціальності 051 “Економіка” освітньої програми “Міжнародна економіка” / Видання 2-ге, перероб. та доп. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. – 71 с.

Наведено основні вимоги щодо змісту та оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи, процедури її захисту та критеріїв оцінювання, які розроблено з урахуванням вимог Європейського освітнього простору, а також рекомендації для ефективної організації праці студента над творчим самостійним науковим дослідженням.

Для студентів, керівників кваліфікаційних робіт, рецензентів та членів комісії зі захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
I. Загальні положення.....	5
II. Вибір і затвердження теми та складання плану кваліфікаційної роботи	9
2.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи	9
2.2. Пошук, відбір та опрацювання літератури на тему кваліфікаційної роботи	10
2.3. Формулювання мети дослідження. Складання плану кваліфікаційної (магістерської) роботи та його узгодження з науковим керівником.....	12
III. Структура та вимоги до змісту й обсягу кваліфікаційної (магістерської) роботи	13
3.1. Титульний аркуш та завдання на кваліфікаційну (магістерську) роботу.....	13
3.2. Зміст	14
3.3. Перелік умовних позначень	14
3.4. Вступ	14
3.5. Основна частина роботи.....	16
3.6. Висновки.....	20
3.7. Список опрацьованої літератури.....	21
3.8. Додатки	21
IV. Правила оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи	22
4.1. Загальні вимоги	22
4.2. Оформлення ілюстративного матеріалу (рисуноків, таблиць, формул тощо).....	25
4.3. Правила цитування та посилання на джерела.....	29
4.4. Оформлення списку опрацьованої літератури та додатків.....	31
V. Керівництво та рецензування кваліфікаційної роботи.....	33
VI. Підготовка до захисту і захист кваліфікаційної роботи	35
Список опрацьованої літератури	39
Додатки.....	41

Вступ

Сучасна модель розвитку ринкової економіки передбачає, що випускники закладів вищої освіти повинні бути підготовлені до самостійної професійної діяльності, застосовувати аналітичний підхід до вирішення різних виробничих завдань у стандартних та нестандартних ситуаціях. З огляду на це в освітньому процесі особливу увагу приділяють організації творчої самостійної наукової роботи студентів. Найважливішою завершальною формою пошукової науково-прикладної праці студентів у магістратурі є виконання ними кваліфікаційної роботи, яка передбачає нагромадження на молодших і старших курсах бакалаврату потрібних для дослідника знань, вмінь та навиків.

Якщо творче мислення і наукова допитливість формуються на лекціях, практичних і семінарських заняттях, у дискусіях на круглих столах, конференціях тощо, то уміння та навички до самостійного наукового пошуку – під час написання рефератів та есе, виконання курсових робіт, підготовки досліджень для участі у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт. Усе це закладає надійний фундамент для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Кафедра аналітичної економіки та міжнародної економіки відповідає за підготовку фахівців та професіоналів зі спеціальності 051 “Економіка”, освітня програма “Міжнародна економіка”, й забезпечує викладання нормативних і вибіркових дисциплін у сфері міжнародної економічної діяльності та керівництво кваліфікаційними роботами магістрантів.

Магістерська робота дає змогу ЕК перевірити рівень володіння студентом певною проблемою, його вміння аналізувати складні процеси міжнародної економічної взаємодії, виявляти закономірності, тенденції, соціально-економічні наслідки досліджуваних явищ та пропонувати шляхи вирішення актуальних питань зовнішньоекономічної діяльності України.

Кваліфікаційна (магістерська) робота є важливим етапом підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності у сфері міжнародної економіки та завершальним складником підсумкової атестації.

Пропоновані методичні рекомендації покликані надати студентам допомогу в освоєнні методики підготовки кваліфікаційної (магістерської) роботи з дотриманням усіх передбачених чинним законодавством вимог.

I. Загальні положення

Методичні рекомендації розроблено на підставі Закону України “Про вищу освіту”, інструкцій МОН України, галузевих стандартів вищої освіти України з різних напрямів підготовки магістрів (освітньо-професійних програм, освітньо-кваліфікаційних характеристик), “Положення про організацію навчального процесу”, а також нагромадженого у Львівському національному університеті імені Івана Франка досвіду.

Магістерська робота – це важливе самостійне навчально-наукове дослідження студента, який навчається за напрямом 6.030503 – “міжнародна економіка”. Написання та захист кваліфікаційної роботи є одним з етапів підготовки студента за обраним напрямом і передбачена навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”. За змістом магістерська робота – це науково-практичне дослідження, яке дає змогу з’ясувати рівень знань студентів та вміння використовувати й застосовувати їх на практиці. Виконання роботи дає студенту змогу продемонструвати знання спеціальної літератури та набути навиків її самостійного аналізу тощо. Робота повинна ґрунтуватися на основних положеннях економічної науки, містити елементи наукової новизни та сприяти ефективному вирішенню досліджуваної проблеми.

Кваліфікаційна робота як дослідження покликана виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання до вирішення конкретних проблем.

Мета магістерської роботи – систематизувати, закріпити, розширити та поглибити теоретичні й практичні знання студента з напрямку “міжнародна економіка”, навчити застосовувати ці знання для багатофакторного аналізу, стимулювати розвиток творчого мислення та розвивати навички самостійної науково-дослідної роботи. Кваліфікаційна робота повинна засвідчити здатність студента критично мислити та його вміння аргументувати власний погляд.

Перш ніж приступити до написання магістерської роботи студент повинен зрозуміти сутність класичних і сучасних теорій, що пояснюють розвиток окремих складових міжнародної економіки, вивчити міжнародні документи, національні законодавчі акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів, опрацювати статистичні матеріали тощо.

Кваліфікаційна робота повинна бути самостійним і творчим дослідженням студента, тобто це має бути не набір матеріалу з різних наукових джерел, а осмислений переказ на підставі самостійних висновків та узагальнень.

Виконання кваліфікаційних робіт спрямоване на досягнення таких цілей:

- закріплення і поглиблення знань, отриманих студентами у процесі навчання;
- залучення студентів до самостійної роботи з фаховою літературою;
- формулювання навиків пошуку необхідних джерел і матеріалів;
- розвиток уміння аналізувати, узагальнювати та робити висновки;
- набуття студентами досвіду чітко, послідовно і грамотно викладати матеріал.

Вирішення певної проблеми, яку формулюють як тему магістерської роботи, потребує опрацювання великої кількості джерел. Матеріал з підручників чи навчальних посібників потрібно використовувати головно для написання теоретичного розділу. Список рекомендованої літератури, яку доцільно опрацювати для написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи, наведено в додатку А. Головну увагу під час написання роботи треба приділяти ознайомленню, аналізу й узагальненню міжнародної та національної законодавчої бази, широкого кола додаткової монографічної та періодичної літератури, первинних документів підприємств-суб'єктів міжнародних економічних відносин тощо.

Студент, працюючи над магістерською роботою, повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. У кваліфікаційній роботі потрібно стисло, логічно, аргументовано викладати зміст і результати власних досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології тощо. Потрібно пам'ятати, що студент несе повну відповідальність за наукову самостійність і достовірність результатів виконаного ним дослідження.

Організацію та контроль процесу підготовки і захисту магістерських робіт забезпечує завідувач кафедри аналітичної економії та міжнародної економіки. Безпосереднє керівництво кваліфікаційною роботою студента провадить науковий керівник, обов'язком якого є: практична допомога у складанні плану роботи; надання консультацій з підбору літератури і фактичного матеріалу; контроль за ходом виконання магістерської роботи; оцінка якості виконання роботи та її відповідності вимогам. Студент може отримати консультацію наукового керівника відповідно до графіка проведення індивідуально-консультаційної роботи науково-педагогічних працівників кафедри.

Тематика кваліфікаційних робіт повинна відповідати спеціальності “Міжнародна економіка” та практиці розвитку сучасних між народних

економічних відносин. Теми робіт (див. додаток Б) щорічно переглядають, уточнюють та коригують з урахуванням змін у світовій економіці й тем науково-дослідних робіт кафедри. Тематику магістерських робіт затверджують на засіданні кафедри до 1 жовтня. Перелік затверджених тем передають студентам для вибору. Вибрану тему студент погоджує з науковим керівником, потім її затверджують на кафедрі відповідним розпорядженням, у якому обов'язково зазначають термін виконання і реєстрації роботи. Студент може запропонувати власну тему дослідження (зразок заяви на ім'я завідувача кафедри наведено в додатку В).

Кваліфікаційна робота має відповідати таким головним вимогам:

- тема роботи повинна бути актуальною і висвітлювати сучасні тенденції та перспективи розвитку міжнародної економіки;
- у вступі мають бути розкриті мета, предмет, об'єкт, завдання та методи дослідження;
- зміст роботи повинен містити загальну характеристику історії досліджуваної проблеми та її сучасний стан, а також новітні напрацювання в цій галузі; критичний аналіз монографічних та періодичних видань щодо теми дослідження;
- у висновках мають бути узагальнені й обґрунтовані основні отримані результати, наведені самостійні висновки та практичні рекомендації.

Однією з найважливіших вимог до магістерської роботи є її самостійне, творче виконання. Зміст роботи повинен логічно й повно розкривати всі питання плану, відповідати темі дослідження. Мова роботи має бути чіткою і зрозумілою, проте автор повинен дотримуватися наукового стилю та уникати публіцистичних висловлювань, які часто містяться в газетних публікаціях та Інтернет-джерелах. Текст роботи повинен відображати самостійність авторського дослідження. Автору доцільно уникати "книжкових" висловлювань, заплутаних фраз. На підставі осмислення й узагальнення праць інших дослідників студент повинен самостійно викладати власний погляд, уникати поверховості й описовості у висвітленні досліджуваних питань. Автор має стежити за тим, щоб у роботі не було повторень, суперечностей між наведеними власними міркуваннями, окремими теоретичними положеннями та показниками й наведеним практичним матеріалом тощо. Недопустимо загроможувати текст роботи цитатами, прикладами, фактами, цифровим матеріалом без будь-якого аналізу та авторських висновків. Також необхідно дотримуватись коректності у веденні дискусії з іншими авторами, матеріал яких використано в роботі.

Написання кваліфікаційної роботи потребує певної системи. Тому підготовка студентом роботи складається з кількох основних етапів, а її виконання визначене графіком, що його заповнює студент і затверджує науковий керівник.

Вибрати тему кваліфікаційної роботи, раціонально організувати роботу над нею, правильно спланувати та розподілити час, глибоко і вчасно виконати дослідження допоможе такий алгоритм написання робіт:

- вибір теми дослідження (магістерської роботи) та його затвердження;
- пошук, відбір та опрацювання літератури на тему роботи;
- з'ясування об'єкта і предмета дослідження, формулювання його мети та цілей (завдань);
- складання студентом попереднього плану, а потім узгодження його остаточного варіанта з науковим керівником;
- написання роботи згідно з планом дослідження (опрацювання та аналіз отриманої інформації з застосуванням інструментарію сучасної економічної науки, математико-статистичних методів тощо);
- формулювання висновків і практичних рекомендацій, а також оформлення вступу;
- оформлення списку опрацьованої літератури та додатків;
- літературне редагування, виправлення помилок та оформлення роботи відповідно до вимог;
- подання роботи науковому керівнику;
- врахування рекомендацій та зауважень наукового керівника;
- реєстрація завершеної роботи, рецензування, підготовка до захисту та захист кваліфікаційної роботи.

Магістерську роботу треба подавати (реєструвати) на кафедру у вигляді спеціально підготовленого рукопису, віддрукуваного за допомогою комп'ютерної техніки. Текст роботи повинен бути старанно вивіреном до остаточного друку. Для тексту рецензії наукового керівника в кінці роботи необхідно залишити дві чисті сторінки або підшити бланк рецензії.

Завершену та належно оформлену кваліфікаційну роботу підшивають у палітурному цеху, її підписують студент, науковий керівник і консультант (якщо він є) на титульному аркуші та реєструють на кафедрі (лише за одночасного подання роздрукованого та електронного (на диску) варіантів роботи).

Результати дослідження виносять на прилюдний захист. Такий підхід виробляє вміння відстоювати власні переконання, наукові погляди, пов'язувати

загальні теоретичні положення з сучасністю, профілем майбутньої спеціальності.

Під час захисту кваліфікаційної роботи студенти вчаться стисло й доступно викладати головні результати дослідження, виробляти навички публічного виступу й ведення наукової полеміки. Такі здобутки допомагають у разі самостійної підготовки доповідей, рефератів і публічних виступів, формують необхідні вміння для участі у творчих дискусіях.

Результати захисту магістерської роботи характеризують оцінками “відмінно”, “добре”, “задовільно” і “незадовільно”. Лише після успішного захисту роботи студент може отримати димлом магістра.

Ліпші кваліфікаційні роботи можуть бути рекомендовані: до друку в наукових виданнях, на конкурси (олімпіади) студентських наукових робіт, до виступів на Днях науки, для участі в наукових студентських конференціях тощо. Магістерські роботи зберігають на кафедрі у передбаченому порядку.

II. Вибір і затвердження теми та складання плану кваліфікаційної роботи

2.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи

Виконання студентом кваліфікаційної роботи починається з вибору теми, її осмислення та обґрунтування. Тему роботи студент обирає самостійно з переліку, рекомендованого кафедрою, з огляду на наукові інтереси та можливість отримання фактичних даних, а також наявності спеціальної літератури. Підхід до вибору теми повинен бути творчим і охоплювати актуальну проблематику сьогодення, ґрунтуватися на раніше виконаних дослідженнях, у тому числі тих, що знайшли відображення у власних рефератах чи доповідях на наукових студентських конференціях. Під час вибору теми необхідно брати до уваги не лише наявність власних напрацювань в обраному напрямі, а й можливість отримання та опрацювання відповідного фактичного і статистичного матеріалу. Перевагу доцільно надавати темі, під час дослідження якої студент може виявити максимум особистої творчості й ініціативи. Студент, вибравши тему, має чітко сформулювати для себе, що саме буде досліджувати і для чого, та які завдання постають перед ним. Разом з керівником необхідно визначити конкретні напрями розкриття теми та перелік установ, досвід роботи яких висвітлюватимуть у дослідженні.

Також студент за погодженням з науковим керівником може скоригувати запропоновану тему або запропонувати власну за умови її актуальності (студент має подати обґрунтування) та відповідності обраному напряму підготовки й узгодження з завідувачем кафедри. Пропонуючи на розгляд кафедри власний варіант теми дипломної роботи, студент повинен пам'ятати, що обраний ним напрям дослідження не може бути лише теоретичним, позбавленим зв'язку з практичним вирішенням проблем національної та міжнародної економіки чи мати винятково практичну спрямованість і бути пов'язаним з економічною наукою лише опосередковано. Специфіка напряму підготовки “міжнародна економіка” не передбачає виконання студентом досліджень, метою яких є розроблення програм економічного розвитку регіонів чи окремих галузей промисловості, створення методик оцінки інвестиційних проєктів чи фінансового аналізу діяльності підприємств, аналіз принципів бізнес-планування чи менеджменту тощо. Треба уникати й формулювань, які спонукають до надмірного розширення цілей дипломної роботи (наприклад, пояснення розвитку світової економіки), утруднюючи її виконання як роботи навчально-наукового кваліфікаційного характеру.

Після вибору теми дослідження студенту призначають наукового керівника. В окремих випадках, для допомоги у висвітленні певних питань дипломної роботи, може бути запрошений консультант. Після затвердження теми дипломних робіт не можуть бути змінені.

2.2. Пошук, відбір та опрацювання літератури на тему кваліфікаційної роботи

Виконання дипломної роботи неможливе без ознайомлення з основними науковими дослідженнями, що пов'язані з обраною темою. Вивчення та опрацювання літератури треба починати з праць, де проблема відображена загалом, і лише після цього переходити до вужчих досліджень. Спочатку потрібно прочитати основну літературу (підручники, теоретичні статті), потім – прикладну (законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні матеріали, статті про конкретні дослідження чи досвід господарювання тощо та інші джерела, які стосуються теми дипломної роботи) і лише після цього використовувати монографії та іншу науково-дослідну літературу. Для пошуку літератури необхідно використовувати: каталоги (у тому числі електронні) бібліотек університету, головних наукових бібліотек міст України; бібліографічні покажчики; посилання в статтях, підручниках, монографіях; покажчики змісту річних комплектів фахових періодичних видань; матеріали

суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм; у представництвах міжнародних інституцій; інтернет-сторінки Державного комітету статистики України, Національного банку України, міністерств та відомств, інші ресурси мережі Інтернет тощо.

Під час пошуку літератури студент має з'ясувати стан і глибину дослідженості обраної теми сучасною наукою, щоб точніше визначити головні напрями та параграфи своєї роботи. У літературних джерелах треба навчитися вирізняти основні положення від доведень та ілюстративного матеріалу, щоб уникати в роботі описовості. Чим ширше і різноманітніше коло джерел, якими студент зумів скористатися, тим суттєвіша теоретична та практична значимість його дослідження. Матеріал, що має особливе значення для дипломної роботи, старанно опрацьовують, конспектують та систематизують, звертаючи увагу на ідеї й пропозиції щодо вирішення проблемних питань обраної теми, дискусійні питання, наявність різних поглядів тощо.

Однією з форм роботи над літературними джерелами є збирання та опрацювання фактологічного і статистичного матеріалу. З усіх фактів і цифр, які є в літературі, доцільно виписувати лише ті, які безпосередньо стосуються теми роботи. Однак завдання автора – не тільки відбір відповідних показників, а й їхнє узагальнення, порівняння та аналіз, а також розрахунок на цій підставі власних показників. Статистичний матеріал, який наведено у роботі, має бути зведеним у таблиці, більшість з яких автор повинен скласти сам, використовуючи різні джерела інформації. Таблиці мають бути негроміздкими, зручними та зрозумілими для огляду й аналізу.

Під час конспектування матеріалів необхідно пам'ятати тему дипломної роботи, щоб не виписувати того, що не стосується теми дослідження. Характер конспектів визначений можливістю використання цього матеріалу в дипломній роботі. Це можуть бути цитати, коротке викладення змісту наукового джерела або характеристика фактичного матеріалу. Опрацьовану літературу доцільно систематизувати за основними частинами дипломної роботи відповідно до складеного плану. Складання бібліографії доцільніше розпочати з праць, опублікованих у поточному році, поступово переходячи до праць, надрукованих у попередні роки. Обов'язковим під час написання дипломної роботи є використання статистичних даних, джерелом яких можуть бути статистичні щорічники, опубліковані статті, монографії тощо. На попереднє опрацювання літератури відводиться місяць.

Зібрані джерела подають у списку опрацьованої літератури, який відображає обсяг використаних джерел і ступінь вивчення досліджуваної

проблеми та є свідченням рівня оволодіння навиками роботи з науковими працями. Обов'язковим є також використання іноземних джерел. Список літератури повинен містити не менше 40 позицій.

2.3. Формулювання мети дослідження. Складання плану кваліфікаційної (магістерської) роботи та його узгодження з науковим керівником

Щодо формулювання мети, завдання, об'єкту і предмету дослідження, то детально це подано у пункті 3.4. *Вступ*.

Після ознайомлення з літературою на обрану тему дипломної студент складає план роботи. Як відомо, успішне виконання будь-якого дослідження значно залежить від логічного й обґрунтованого плану. Процес уточнення й коригування плану складний і може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. План містить: вступ, три взаємопов'язані та логічно побудовані параграфи, що дають змогу розкрити тему, висновки, список опрацьованих літературних джерел та додатки в разі потреби. План повинен відображати основну ідею роботи, розкривати її зміст і характер, у ньому мають бути виділені найбільш актуальні питання теми дослідження.

Вдалий план дипломної роботи має відповідати кільком універсальним вимогам:

- жоден із пунктів плану не може дослівно повторювати назви роботи;
- усі питання плану роботи повинні бути єдиним цілим – системою, у якій кожний наступний пункт є продовженням і доповненням попереднього;
- питання кожного параграфа мають бути однакові за важливістю й обсягом. Уважають неправильним, коли один пункт плану присвячений головному, суттєвому питанню теми, а інші – малозначущим та другорядним;
- у першому параграфі рекомендується розкрити історико-теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, у другому – аналізувати проблему в сучасно-практичному контексті, у третьому – обґрунтувати метод вирішення чи шляхи удосконалення.
- кожен параграф має містити два-три підпункти;
- охоплювати весь матеріал, що стосується теми, але нічого зайвого;
- заголовки і зміст окремих параграфів не повинні повторюватись. До формулювання заголовків параграфів та підпунктів у дипломній роботі ставлять такі основні вимоги: стислість, чіткість та синтаксична

різноманітність у побудові речень з переважанням простих, послідовне відображення логіки дослідження.

Самостійно складений план роботи студент подає науковому керівнику, який у разі потреби коригує його й після цього затверджує. У додатку Д наведено приклади орієнтовного плану роботи з декількох тем дослідження. Коригування та внесення змін до плану дипломної роботи провадить науковий керівник у формі письмових записів на затвердженому варіанті плану.

III. Структура та вимоги до змісту й обсягу кваліфікаційної (магістерської) роботи

Успішне виконання дипломної роботи значно залежить від правильності розуміння кожним студентом основних вимог до її написання. Вимоги стосуються, передусім, теоретичного рівня роботи, її змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу, а також оформлення.

Дипломну роботу виконують державною мовою незалежно від обраної теми. Вона складається з таких структурних одиниць:

- 1) титульна сторінка;
- 2) завдання на дипломну роботу (заповнює студент та підписує науковий керівник);
- 3) зміст (містить перелік елементів роботи із зазначенням сторінок);
- 4) перелік умовних позначень (у разі потреби);
- 5) вступ;
- 6) основна частина (складається з трьох параграфів, кожен з яких містить два або три підпункти);
- 7) висновки (англійською мовою);
- 8) список опрацьованої літератури;
- 9) додатки (у разі потреби).

3.1. Титульний аркуш та завдання на кваліфікаційну (магістерську) роботу

Титульна сторінка містить усі необхідні реквізити і реєстраційний номер та інформує про тему дипломної роботи, прізвище, ім'я, по батькові студента, посаду, прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника тощо. Зразок титульної сторінки наведено в додатку Е.

Наступною сторінкою дослідження є Завдання на дипломну роботу (див. додаток Ж), яке заповнюють на відповідному бланку, воно відображає план

роботи студента над обраним дослідженням. Зразок заповнення завдання є в додатку К.

3.2. Зміст

Зміст містить перелік основних структурних частин роботи (вступ, параграфи (підпункти), висновки, список опрацьованої літератури, додатки) та номери їхніх початкових сторінок. Назви параграфів у змісті мають повністю відповідати наведеним у тексті роботи.

3.3. Перелік умовних позначень

Якщо в дипломній роботі використано маловідомі скорочення, абрєвіатури, специфічну термінологію, нові символи чи позначення, то їхній перелік наводять у вигляді окремого списку перед вступом. Такий перелік треба друкувати двома стовпцями, у яких ліворуч за абеткою зазначають, наприклад, скорочення, праворуч – їхнє детальне розшифрування. Одночасно, незалежно від цього, в разі першої появи таких елементів у тексті дипломної роботи наводять їхнє розшифрування.

Якщо в дипломній роботі спеціальні терміни, скорочення, символи чи позначення повторюються менше трьох разів, то перелік не складають, а розшифрування наводять у тексті в місці першого їх уживання.

3.4. Вступ

Вступ пишуть у такій логічній послідовності:

- 1) актуальність теми дослідження;
- 2) огляд основних праць на тему роботи;
- 3) ступінь висвітлення у фаховій літературі основних аспектів обраної теми та окреслення кола питань, які досліджені недостатньо;
- 4) мета і завдання дипломної роботи;
- 5) об'єкт і предмет дослідження;
- 6) методологічна основа й інформаційна база дослідження;
- 7) теоретичне та практичне значення роботи, зв'язок з іншими актуальними процесами та проблемами міжнародної економіки;
- 8) апробація роботи;
- 9) короткий огляд структури роботи та її обсяг.

У вступі обґрунтовують необхідність дослідження, його актуальність, особливо для економіки України; практичне значення; визначають об'єкт і предмет дослідження; мету роботи та завдання, які потрібно вирішити для її досягнення; розглядають методи, за допомогою яких виконуватимуть дослідження; зв'язок з іншими актуальними процесами та проблемами міжнародної економіки; розкривають структуру роботи, її основний зміст. Якщо студент вирішив не розглядати деяких аспектів теми, він повинен зазначити про це у вступі. Обов'язковою частиною вступу є огляд літератури на тему дослідження, де зазначають найважливіші, актуальні праці. Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, переваг та недоліків опрацьованої літератури, яку доцільно згрупувати так: праці, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні праці, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Завершити огляд потрібно коротким висновком про ступінь висвітлення у фаховій літературі основних аспектів обраної теми, виділити дискусійні питання й невирішені проблеми та окреслити коло питань, які досліджені недостатньо. Обсяг вступу не повинен перевищувати двох–трьох сторінок.

Актуальність досліджуваної теми доцільно обґрунтовувати у формі критичного аналізу та порівняння відомих науці напрямів вирішення проблеми. Водночас особливу увагу треба звернути на доцільність роботи з погляду можливості досягнення практичних результатів у зовнішньоекономічній діяльності для конкретних економічних одиниць, національної економіки чи світового господарства загалом.

Мета дипломної роботи пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з кінцевим підсумком і шляхами його досягнення. Цілком доречно визначити мету роботи як головне, універсальне наукове завдання, стратегічну ціль, вирішенню якої присвячене дослідження загалом та всі його структурні частини. Логіка роздумів та інтелектуальних побудов має пронизувати працю від її початку до завершення. У формулюванні мети роботи необхідно уникати слів “вивчення”, “аналіз” чи “дослідження” тощо, які свідчать про способи досягнення мети, а не засвідчують саму мету.

Поставлена мета дослідження дає змогу визначити завдання дослідження, під якими розуміють локальніші, чіткіші, дрібніші питання (проблеми), на які треба дати відповідь у параграфах дипломної роботи чи навіть у їхніх підпунктах. Такими завданнями можуть бути:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, з'ясування сутності понять, явищ, процесів, подальше

вдосконалення їхнього вивчення, розроблення ідентифікаційних ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- усебічне вивчення досвіду та практики вирішення проблеми, виявлення її стану й причин виникнення, недоліків і труднощів з усунення цих причин тощо;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення досліджуваної проблеми за певних затрат часу і зусиль;
- розроблення методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів у практиці роботи відповідних установ (організацій) тощо.

У разі з'ясування об'єкта, предмета та мети дослідження необхідно враховувати, що між ними і темою дипломної роботи є системні логічні зв'язки.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення, тобто, визначаючи об'єкт, студент має відповісти на питання: що досліджує?

Предмет дослідження зумовлений об'єктом та охоплює лише ті відносини, що підлягають безпосередньому вивченню і є визначальними для конкретної роботи. Предмет визначає аспект вивчення об'єкта дослідження, дає уявлення про те, які нові властивості, особливості та функції об'єкта висвітлюють; розкриває тему дипломної роботи.

Автор дипломної роботи також має подати перелік методів дослідження, які використано для досягнення поставленої в роботі мети. Інструментарій аналізу у роботі, необхідно оформити не як простий перелік загальнонаукових та специфічних методів, а у тісному взаємозв'язку із досліджуваними явищами та процесами, тобто перерахувати їх потрібно коротко і змістовно, зазначаючи, що саме досліджували тим чи іншим методом. Це дасть змогу переконатися в логічності вибору саме цих, а не інших, методів для вирішення проблеми.

3.5. Основна частина роботи

В основній частині роботи (до 50 сторінок) проаналізований та систематизований матеріал викладають в трьох окремих параграфах, які поділяють на відповідні підпункти. У цій частині досліджують сутність і форми прояву економічних процесів, повною мірою розкривають тему роботи.

Текст дипломної роботи формують шляхом систематизації та опрацювання зібраних матеріалів з кожної позиції плану. У кожному параграфі висвітлюють певне питання теми та розпочинають його з нової сторінки, а у підпункті —

окрему частину цього питання. Під час написання основної частини студент повинен стежити за логікою викладення матеріалу, тому, починаючи роботу над параграфом, необхідно сформулювати його головну ідею і тези кожного підпункту. Ці тези повинні бути підтвержені фактами, думками різних авторів, результатами анкетування або практичного досвіду тощо. Потрібно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення. Думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст – підпорядкований головній ідеї. Один висновок не повинен суперечити іншому, а доповнювати його. Якщо висновки не будуть пов'язані між собою, то текст втратить єдність. Один доказ має впливати з іншого. Для доказу кожного положення треба наводити аргументи. Кожен параграф чи пункт повинен мати таку схему: короткий вступ, факти та їхній опис, проведення дослідження на підставі обраного наукового методологічного апарату, підведення підсумків, тобто у кінці кожного питання (параграфу) формулюють висновки (два–три речення) зі стислим викладенням наведених у параграфі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних.

У цій частині роботи студент повинен викласти головні теоретичні положення дослідження, доповнити їх сучасним конкретним матеріалом, розглянути різні погляди стосовно вибраної проблеми, обґрунтувати власні погляди, відповісти на питання, поставлені у плані роботи, довести вміння застосовувати отримані знання для аналізу.

Спосіб і механізм поділу дипломної роботи на частини визначає логіка розвитку авторської думки та специфіка дослідження. Єдиним універсальним правилом може і повинен бути той принцип, за яким методологічні й теоретичні частини роботи мають передувати іншим структурним компонентам, передусім – емпіричним. Тобто перший параграф традиційно присвячують розгляду термінологічної бази дослідження, формулюванню та з'ясуванню основних понять, які використовують у роботі, поглибленому аналізу наукової літератури з певного питання, виробленню і трактуванню власних поглядів як щодо досліджуваного предмета, так і щодо всього комплексу проблем, які супроводжували дослідження.

Перший параграф, зазвичай, присвячений теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми; другий – аналізу стану об'єкта дослідження, третій – рекомендаціям і пропозиціям щодо вирішення проблеми. Усі ці параграфи мають бути логічно пов'язані між собою. Теоретичні положення й методичні підходи є основою для аналізу первинних матеріалів або статистичної інформації. Вони мають бути сформульовані не лише на підставі глибокого

вивчення літературних джерел, а й шляхом їх критичного переосмислення, та спрямовані на з'ясування основних проблем подальшого розвитку й удосконалення аналізованих процесів. У теоретичній частині треба звернути увагу на розходження в трактуваннях різних авторів і на підставі критичного огляду різних поглядів обґрунтувати та викласти власну позицію.

У першому параграфі викладають основні теоретичні та методологічні аспекти дослідження проблеми. Зокрема, розкривають поняття, сутність, форми прояву та різновиди аналізованого явища чи процесу, відстежують головні етапи розвитку наукової думки з дослідження питань на тему роботи у вітчизняній та зарубіжній літературі, окреслюють дискусійні та нерозв'язані проблеми у вивченні цього явища чи процесу. Параграф фактично визначає інструментарій дослідження, який буде використано в наступних структурних частинах роботи. Тому вже на цьому етапі студентові доцільно зазначити переваги та вади кожного з методів, який слугуватиме досягненню мети роботи. Йдеться, зокрема, про структуру та припущення для побудови економічних моделей, рівень їхньої достовірності та можливі труднощі в разі оцінювання параметрів моделі, неточності, пов'язані з використанням тих чи інших формул, або відсутність єдиного погляду щодо пояснення причин чи наслідків економічного явища. Параграф може завершуватись загальними міркуваннями стосовно перспективних напрямів дослідження обраної проблеми.

Другий параграф має практичне спрямування і містить результати самостійного економічного, фінансового, статистичного та правового аналізу попередньо зібраної інформації. Для цього вивчають матеріали монографічної літератури, періодичних видань, офіційні звіти державних органів влади, звітність суб'єктів господарювання, дані соціологічних досліджень тощо. У параграфі наводять власні чи скориговані економічні моделі та формули, формують дослідницькі гіпотези, які треба поглиблено проаналізувати та перевірити. Для повноти висвітлення досліджуваної проблеми та наочності необхідно навести в тексті таблиці, що характеризують динаміку розвитку економічного явища, чи відобразити головні тенденції за допомогою графічних моделей. Однак треба пам'ятати, що виклад матеріалу має бути не тільки описовим, оскільки метою будь-якого дослідження є пояснення економічних явищ. На підставі вивчення та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити функціональні зв'язки між окремими елементами міжнародної та національної економіки і довести доречність підтримання чи припинення існування такої залежності. Зазвичай, цей параграф присвячений дослідженню механізму розвитку або механізму регулювання аналізованих процесів. У

першому випадку аналізують специфіку їхнього прояву в країнах з різним рівнем економічного розвитку, а в другому – особливості державного, недержавного та міжнародного регулювання досліджуваних процесів. У параграфі теоретичні положення, наведені вище, доповнюють сучасним фактичним матеріалом, дають авторську оцінку того, наскільки теорія досліджуваної проблеми відповідає практиці, наводять методи вирішення проблем і їхні порівняльні оцінки, особливості прояву в Україні або ступінь залучення нашої держави до аналізованих процесів. Крім того, з'ясовують головні тенденції розвитку зовнішньоекономічного сектора національної економіки, міжнародних зв'язків економічних суб'єктів або світового господарства тощо. Поряд з недоліками потрібно відобразити і позитивні моменти, що дасть змогу з усіх сторін розглянути досліджувану проблему.

У третьому параграфі студент повинен навести конкретні науково обґрунтовані рекомендації щодо напрямів усунення недоліків та поліпшення результатів зовнішньоекономічної діяльності окремих галузей чи фірм, вдосконалення міжнародної економічної політики уряду, важелів інтеграційних та інституційних перетворень тощо. Пропозиції можуть також стосуватися механізмів адаптації світового досвіду до умов вітчизняної економіки. Такі пропозиції повинні супроводжуватися розрахунками, обґрунтованим формулюванням тверджень і бути реалістичними. Студент може зазначити, які економіко-математичні методи, моделі, програмні засоби в цьому разі використано. Автор, викладаючи результати власних досліджень, висвітлює те нове, що вносить у розроблення та вирішення проблеми. Студент має оцінити повноту вирішення сформульованих завдань та достовірність одержаних результатів.

Нагадаємо, що кожен параграф має закінчуватися короткими висновками щодо досліджуваних проблем. Ці висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах аналізу, тому для їхнього обґрунтування необхідно широко використовувати сучасні методи і прийоми.

Текст дипломної роботи треба викладати літературною мовою з обов'язковим дотриманням наукового стилю та всіх необхідних економічних і специфічних термінів. Студентам необхідно досягти чіткості та якості викладення тексту, конкретності висновків, стислості та виразності думок. Не допустима наявність у тексті дипломної роботи скорочення слів, орфографічних і стилістичних помилок.

Письмовий виклад дипломної роботи повинен бути підкріплений зібраним фактологічним матеріалом, оформленим у таблиці, діаграми, рисунки тощо, які

аналізують у тексті. Якщо таблицю майже не аналізують у тексті або вона займає більше $\frac{3}{4}$ сторінки, проте має певний інформативний зміст, то її виносять у Додатки.

Особливу увагу треба приділити правильності й економічній грамотності аналітичних таблиць, діаграм, графіків, рисунків тощо та їхнім назвам. Таблиці мають бути не громіздкими, щоб читач міг легко усвідомити значення наведених даних. Небажано давати таблиці у формі затвердженої статистичної звітності. Макети таблиць, діаграм, графіків тощо студенти розробляють самостійно.

Як звичайно, перед кожною таблицею роблять перехід до неї, тобто пропонують звернутися до її даних, щоб підтвердити попередні висновки, з'ясувати певні тенденції розвитку явища, поглиблення дослідження. Після кожної таблиці подають основні висновки, що ґрунтуються на наведених у ній даних.

Матеріали дипломної роботи треба викладати послідовно, тому не рекомендують наводити поряд декілька таблиць, оскільки в цьому випадку може виникнути плутанина в описі власних міркувань, висновків та пропозицій.

У дипломній роботі доцільно та бажано використовувати секторні, стовпцеві та інші діаграми, а також лінійні графіки, які чітко відображають порівняльні характеристики, тенденції розвитку та взаємопов'язаність показників.

В оформленні посилань, таблиць, рисунків тощо потрібно керуватися відповідними стандартами щодо оформлення такого виду робіт (див. пункт *IV Правила оформлення дипломної роботи*).

Викладення матеріалу дипломної роботи підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Виклад змісту кожного питання дослідження має бути доказовим, пояснювальним та науково аргументованим. Теоретичні положення повинні ґрунтуватися на конкретних матеріалах реальної дійсності, а приклади – бути типовими.

3.6. Висновки

Логічним завершенням виконаного в дипломній роботі дослідження є висновки, мета яких – стислий виклад досягнутих результатів виконаної роботи. Висновки повинні бути обґрунтовані, чіткі й лаконічні – у вигляді коротких тез (без зайвої аргументації).

Розпочинають висновки узагальненим викладом актуальності та основних проблем за темою роботи. Основна частина висновків містить методичні та

практичні рекомендації і пропозиції, спрямовані на вирішення окремих теоретичних питань та практичних проблем.

У висновках можна зазначити не лише позитивні моменти виконаного дослідження, а й недоліки та проблеми практичного характеру та конкретні рекомендації щодо їх усунення. Особливу увагу студент повинен приділити висвітленню нового, яке він вносить у розроблення досліджуваної проблеми, і дати оцінку відповідності вирішення *поставлених* завдань. Висновки повинні ґрунтуватись на матеріалах основної частини роботи.

Завершують висновки оцінкою рівня досягнення мети, поставленої у вступній частині, міркуваннями з приводу практичної цінності роботи загалом та потенційної ефективності авторських рекомендацій. Обсяг висновків – три-чотири сторінки. Мова написання – англійська (рекомендації в додатку С).

3.7. Список опрацьованої літератури

Логічним завершенням дипломної роботи є детальна бібліографія з проблеми, якій присвячене дослідження. Цілком вмотивоване внесення у бібліографічний перелік не тільки тих позицій (методологічної, спеціальної та довідкової літератури, періодичних видань, інтернет-посилань тощо), які були процитовані чи згадані у роботі, а й більшої (з прагненням до максимальної вичерпності) кількості літератури, що стосується теми дослідження. Така розширена бібліографія не лише зайвий раз доводить повноту розуміння проблеми та глибину ознайомлення з літературою щодо конкретної теми, а й має самостійну наукову цінність як додаткове джерело інформації.

Список використаних джерел містить нормативно-правові акти, спеціальну наукову та навчальну економічну літературу, звітність суб'єктів господарювання, а також матеріали мережі Internet та інші інформаційні матеріали. Його оформляють відповідно до вимог, викладених у пункті IV *Правила оформлення дипломної роботи*. Рекомендований обсяг списку опрацьованої літератури – 50–60 позицій.

3.8. Додатки

На завершення дипломної роботи необхідно систематизувати ілюстративний матеріал. Ілюстрації можна подавати у тексті, а якщо вони громіздкі або стосуються теми лише побічно – оформляти у вигляді додатків. У додатки також поміщають окремі частини тексту, що мають самостійне значення (розрахунки, методики, алгоритми тощо).

Додатки покликані вивільнити основний текст роботи від допоміжних матеріалів, які потрібні для повноти сприйняття дипломної роботи. Ними можуть бути:

- 1) проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- 2) таблиці допоміжних цифрових даних, які мало аналізують у тексті роботи;
- 3) допоміжні рисунки або ті, що займають повну сторінку;
- 4) протоколи й акти впровадження, розрахунки економічного ефекту;
- 5) інструкції, методики, опис алгоритмів і програм розв'язування задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання дипломної роботи;
- 6) звітність підприємств, організацій, державних установ чи міжнародних організацій тощо.

Додатки є не обов'язковим компонентом дипломної роботи, і їх виділяють у разі потреби. Кількість додатків не обмежена, але надмірний їх обсяг також небажаний.

IV. Правила оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи

4.1. Загальні вимоги

Літературне оформлення дипломної роботи є важливим елементом її виконання й одним із багатьох чинників, на які зважає комісія під час захисту. Передусім звертають увагу на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульної сторінки.

Оформлення дипломних робіт відповідно до Державного стандарту України є важливим етапом узгодження формальної сторони та змісту наукового дослідження. Виконують його згідно з державними стандартами України ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення” та ДСТУ БА.2.-4-4-99 (ГОСТ 21.101–97) “Основні вимоги до робочої документації”.

Невідповідність оформлення роботи державним стандартам і вимогам може суттєво вплинути на остаточну оцінку, а через значні відхилення роботу

можуть взагалі не допустити до захисту. Тому оформленню роботи приділяють особливу увагу.

Дипломну роботу набирають на комп'ютері та видрукують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм). Окремі таблиці та ілюстрації можна виконати на аркуші формату А3. Загальний обсяг дослідження має бути в межах 30–35 сторінок комп'ютерного набору (без списку літератури та додатків), підготовленого з використанням текстового редактора Word. Текст роботи треба друкувати через 1,5 інтервала шрифтом Times New Roman (кегель 14) звичайної щільності та масштабу, залишаючи поля таких розмірів: зверху та знизу – 20 мм, праворуч – 10–15 мм, ліворуч – 30 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і дорівнювати 10 мм; між абзацами немає додаткових інтервалів. На сторінці – 30 рядків.

До загального обсягу дипломної роботи не входять додатки, список опрацьованої літератури, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки, але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають загальній нумерації. Сторінки, структурні частини роботи, рисунки, таблиці та формули нумерують арабськими цифрами.

Першою сторінкою дипломної роботи є титульна, яку, як і сторінку зі змістом, враховують у нумерації, але номер сторінки на ній не ставлять. На решти сторінках, починаючи із третьої, номер ставлять у правому верхньому куті без крапки.

Наступною є сторінка зі змістом дипломної роботи, який відображає її структуру. Праворуч навпроти кожної структурної частини змісту зазначають номер сторінки, з якої вона починається.

Назви основних структурних одиниць роботи потрібно друкувати великими літерами симетрично до тексту (ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ). Заголовки інших складових дипломної роботи (параграф, пункт, підпункт) друкують малими літерами (крім першої) з абзацного відступу. Порядковий номер параграфа ставлять перед його назвою. Крапки в кінці жодного заголовка не ставлять. Якщо заголовок не поміщається в один рядок, то не доцільно ставити переноси (поділ) слів; наступний рядок повинен починатися з того самого відступу, заголовок має бути розміщений по центру рядка і написаний звичайним шрифтом та кеглем (розміром) 16 пунктів. Після заголовка (крім заголовків пунктів та підпунктів) пропускають один рядок. Кожну структурну частину дипломної роботи (зміст, вступ, параграфи, висновки, список опрацьованої літератури, додатки) треба

розпочинати з нової сторінки (окрім наступного пункту, котрий починається відразу ж після закінчення попереднього). Остання сторінка параграфа повинна бути заповнена текстом на 75%. Якщо на цій сторінці є лише два–три рядки, то текст потрібно скоротити і цю сторінку вивільнити.

Заголовки (назви) таких структурних частин дипломної роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список опрацьованої літератури, не мають порядкового номера, тобто не можна друкувати: “1. ВСТУП” або “6. ВИСНОВКИ”.

Необхідно витримувати пропорції обсягу всіх частин дипломної роботи. Зокрема, вступ і висновки разом не повинні перевищувати 5–10 % її загального обсягу. Бажано, щоб рівномірним був розподіл матеріалу й за параграфами. Наприклад, якщо основний текст роботи (без вступу і висновків) становить 50 сторінок, то приблизний поділ за параграфами має бути таким: параграф 1 – 15 стор., параграф 2 – 18 стор., параграф 3 – 17 стор.

Підпункти нумерують у межах кожного параграфа, а тому вони мають двозначну нумерацію, перша цифра означає номер відповідного параграфа, друга – відповідного пункту. Між цифрами та після другої цифри ставлять крапку. Наприклад, позначення “3.1.” означає перший підпункт третього параграфа. Назву пункту наводять у тому ж рядку, що й його порядковий номер.

У разі згадування в тексті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (С. М. Панчишин, а не Панчишин С. М., як це прийнято у списку літератури). Між ініціалами та між ними і прізвищем ставлять не звичайний пропуск, а нерозривний (для цього використовують одночасну комбінацію клавіш Ctrl, Shift та Space). Це роблять для того, щоб однорідна інформація не була в різних рядках тексту, що ускладнює його розуміння. Нерозривний пропуск також використовують:

- між числовим значенням певної величини та одиницями її вимірювання (наприклад, 2009 р., 15 млн грн тощо);
- для виділення порядковості у числах (наприклад, 111 564 грн);
- у посиланнях на ілюстрації, таблиці тощо (наприклад, див. табл. 2.2) та ін.

Перед редагуванням доцільно відкласти текст дослідження і повернутися до нього через деякий час, щоб подивитися на роботу очима сторонньої особи. Весь цей час не потрібно читати щось на тему роботи, але постійно думати над нею. У цей період, коли тема вивчена та викладена, з’являються власні думки, власна

оцінка та розуміння проблеми – неодмінна умова поліпшення структури і змісту роботи.

Під час редагування тексту бажано прочитати роботу вголос, що дасть змогу побачити можливу непереконливість доказів, кострубатість фраз та ін. Не треба боятися скорочувати написане – від цього текст тільки виграє. Під час підготовки роботи треба ретельно відредагувати кожне речення, звернути увагу на вибір необхідних формулювань, які б просто і чітко, коротко й доступно виражали зміст викладених питань. Не варто послуговуватися складними синтаксичними конструкціями – вони часом слабо пов'язані між собою логічно, містять двозначні тлумачення тощо.

4.2. Оформлення ілюстративного матеріалу (рисуноків, таблиць, формул тощо)

Зібраний цифровий матеріал подають у вигляді таблиць, схем, діаграм, графіків тощо. Особливу увагу потрібно приділити їхньому правильному оформленню і побудові. Вони повинні бути логічним продовженням викладених теоретичних положень і слугувати основою для відповідних висновків та пропозицій. Одна з головних вимог до графічного і табличного матеріалу – їхня наочність. Заголовки (назви) таблиць, схем, графіків, діаграм мають відображати основний зміст ілюстративного матеріалу та містити три обов'язкові елементи, а саме: назву і порядковий номер (для кожного типу ілюстрацій); назву об'єкта, який характеризують; період, за який наведено дані. Наприклад, у таблицях зазначають одиниці вимірювання, об'єкт аналізу, часовий ряд дослідження, а в графіках – масштаб тощо.

Ілюструють дипломні роботи, враховуючи загальний задум, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних з другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, діаграми, карти тощо) і таблиці треба подавати в дипломній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або, в окремих випадках, на наступній сторінці. Нумерують їх послідовно, зазначаючи назву та посилання на джерело. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більші від формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації в роботі позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно у межах параграфа (крім ілюстрацій, винесених у додатки), тобто номер ілюстрації складається з двох цифр та крапки між ними (порядкового номера параграфа та ілюстрації). Наприклад, Рис. 1.3 (третій рисунок першого параграфа). На всі ілюстрації і таблиці повинні бути посилання в тексті роботи. Номер рисунка, його назву та посилання на джерело розміщують під ілюстрацією. Якщо для пояснення змісту рисунка потрібна експлікація (легенда), то її розміщують одразу під рисунком перед його назвою. Не доцільно подавати посилання на ілюстрації в тексті дипломної роботи як самостійні фрази, у яких лише повторюється те, що написано в назві рисунка. У тому місці, де викладено аспект, пов’язаний з ілюстрацією, потрібно зазначити на неї, розмістивши посилання у круглих дужках “(рис. 2.1)” або скориставшись словами: “... як це видно з рис. 2.1” чи “... як це показано на рис. 3.2” тощо.

Кількість ілюстрацій у дипломній роботі визначена її змістом і доцільністю, щоб надати тексту зрозумілості та конкретності.

Цифровий матеріал у дипломній роботі, зазвичай, подають у вигляді таблиць. Кожна *таблиця* повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту (назву не підкреслюють). Назву і слово “Таблиця” пишуть з великої літери без скорочень.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті так, щоб її можна було читати без повертання переплетеного блоку дипломної роботи або з повертанням за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку, на якій дублюють тільки шапку таблиці (без назви) та над нею зазначають “Продовження (закінчення) таблиці ... (номер, наприклад 1.5)”. У разі поділу таблиці на частини дозволено замінити заголовки стовпців або рядків номерами, нумеруючи їх також і в першій частині таблиці.

Якщо всі цифрові дані таблиці мають одну й ту ж одиницю вимірювання, то її виносять у заголовок. Кількість знаків після коми у заповнених таблицях повинна бути однаковою. Нумерують таблиці так само, як і рисунки. У правому верхньому кутку над заголовком таблиці розміщують напис Таблиця і зазначають її порядковий номер у межах відповідного параграфа (наприклад, Таблиця 2.4 – четверта таблиця другого параграфа).

Під таблицею поміщають примітки, які характеризують джерела, з яких запозичена відповідна аналітична інформація (якщо таблиця авторська, то це

зазначають, пишучи “Складено або Розраховано автором за: наприклад, даними НБУ – www.bank.gov.ua та МВФ – www.imf.org”), чи уточнюють значення окремих показників (наприклад, рік, для якого обчислено цей показник, відрізняється від зазначеного у назві таблиці часового проміжку тощо).

Під час побудови таблиць потрібно пам’ятати про особливості вживання та значення таких позначень як:

- тире (–) – явищ не було;
- крапки (...) – відомостей нема;
- нуль (або 0,0) – явища відбулися, але у вимірах, що менші від тих, які можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами;
- символ (×) – заповнення клітинки за характером побудови таблиці не має сенсу.

Нижче наведено приклад побудови та оформлення таблиці:

Таблиця 2.15

Зведений бюджет України у 1992–2005 рр.

Роки	Доходи	Видатки	Дефіцит (-)/ профіцит (+)	Доходи	Видатки	Дефіцит (-)/ профіцит (+)	Дефіцит, % до доходів
	Млрд крб			у відсотках до ВВП			
1992	1227,5	1919,7	-692,2	24,4	38,1	-13,7	56,4
1993	49621,8	57248,7	-7626,9	33,5	38,6	-5,1	15,4
1994	523092,6	630647,0	-107554,4	43,5	52,4	-8,9	20,6
	Млрд грн			у відсотках до ВВП			
1995	20,7	24,3	-3,6	38,0	44,6	-6,6	17,4
1996	30,2	34,2	-4,0	37,0	41,9	-4,9	13,2
1997	28,1	34,3	-6,2	30,1	36,7	-6,6	21,9
1998	28,9	31,2	-2,3	28,2	30,4	-2,2	7,9
1999	32,9	34,8	-1,9	25,2	26,7	-1,5	5,9
2000	49,1	48,1	1,0	28,9	28,3	0,6	х
2001	54,9	55,5	-0,6	26,9	27,2	-0,3	1,1
2002	61,9	60,3	1,6	27,4	26,7	0,7	х
2003	75,3	75,8	-0,5	28,2	28,4	-0,2	0,7
2004	91,5	102,5*	-11,0	26,3	29,7*	-3,2	13,0
2005**	134,2	142,0*	-7,8	31,6	33,4*	-1,8	5,8

*Враховуючи кредитування з вирахуванням погашення.

**Оперативні дані.

Джерело: Крупка І. М. Макроекономічний аналіз інвестування у трансформаційній економіці України. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – С. 180.

Часто у дипломних роботах використовують різні математичні *формули* та *нерівності*. Формули рекомендують набирати з використанням редактора формул (наприклад, Microsoft Equation) так, щоб розмір основних символів відповідав розміру шрифту тексту дослідження.

Якщо в роботі є лише одна формула, то її позначають (1), якщо ж їх декілька, то номер формули складається з номера параграфу та порядкового номера

формули, відокремлених крапкою. Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого краю сторінки на рівні відповідної формули без крапок від неї до її номера, наприклад: (2.3) – третя формула другого параграфа. Номер, який не поміщається в рядку з формулою, переносять у наступний. Номер громіздкої формули, яка не поміщається в одному рядку, у разі перенесення розміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставлять праворуч від вістря парантеза, що всередині групи формул і звернене в бік номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула є частиною речення, його рівноправним елементом. Тому в кінці формул та у тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації, зокрема: а) у тексті перед формулою є узагальнювальне слово; б) цього потребує побудова тексту, розміщеного перед формулою.

Розділовими знаками між формулами, які йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо після формули до зазначення її номера. Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять всередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, розділові знаки можна не ставити.

Пояснення використаних у формулі позначень (символів) розміщують безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони наведені в формулі, та кожне з нового рядка. Перший рядок розпочинають словом “де” без двокрапки, після чого подають змістовне пояснення одного з використаних символів. Невеликі і нескладні формули, які не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Посилання у тексті на формули (їхні номери) наводять у дужках (наприклад, “коефіцієнт еластичності, обчислений за формулою (4.2), характеризує ...”).

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними стрічками, тобто вище і нижче кожної формули потрібно залишити один вільний рядок. Наприклад, модель Гордона для оцінювання простих акцій з постійним темпом приросту дивідендів така:

$$V = \frac{D_0}{k - g}, \quad (3.1)$$

де D_0 – обсяг останніх сплачених дивідендів;
 k – необхідна дохідність акцій;
 g – темп приросту дивідендів.

Якщо рівняння не вміщається в один рядок, то його треба перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення ($\times$) чи ділення (:). У роботі потрібно нумерувати всі формули та робити відповідні посилання. Нагадаємо, що посилання на ілюстрації, формули і таблиці роблять у тексті за допомогою їхніх порядкових номерів (наприклад, “у формулі (2.3)”, “на рис. 1.2”, “у табл. 3.1”, “див. табл. 2.2” тощо).

4.3. Правила цитування та посилання на джерела

Під час написання магістерської дипломної роботи студент повинен посилатися на першоджерела, інформацію, матеріали тощо, які використано у дослідженні, оскільки вони є предметом інтелектуальної власності. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність цитованої інформації та дають потрібні відомості щодо документа, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг тощо.

Для обґрунтування окремих положень і висновків у дипломній роботі можна використовувати цитати з літературних джерел чи витяги з нормативних документів. Поряд із цитуванням думок з аналізованої праці допускають також виклад чужих міркувань власними словами. У такому разі недослівний переказ думок не беруть у лапки, однак посилання на відповідне джерело робити обов'язково. Посилання може бути зроблене в детальній¹ чи короткій формі. У дипломній роботі рекомендовано використовувати коротке посилання, яке роблять одразу після завершення цитати чи викладу думки інших авторів.

Цитати наводять також для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу тої чи іншої праці. Науковий етикет передбачає точне відтворення цитованого тексту, оскільки найменше

---

¹ Детальне посилання на першоджерело роблять у вигляді зносок під рискою внизу сторінки, на якій завершується цитата чи виклад чужих думок, з наведенням повного бібліографічного опису цитованого джерела (зазначення прізвищ та ініціалів авторів, назви праці, видавництва, місця і року видання, сторінок, які містять цитовану інформацію, тощо).

скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками та наводять у тій граматичній формі, у якій він є у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що породили загальну полеміку;

б) допустимі пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту, який позначають трьома крапками і ставлять їх у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці). Якщо перед пропущеним текстом або після нього стояв розділовий знак, то його не зберігають;

в) у разі непрямого цитування (переказ, викладення думок інших авторів своїми словами) треба бути максимально точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів.

Кожен показник, цифра чи цитата у дипломній роботі повинні мати посилання, які роблять у тексті (зазвичай, у кінці речення) у квадратних дужках, наприклад: [15, с. 154], де перша цифра “15” означає номер джерела у списку опрацьованої літератури, а друга “154” – сторінку, на якій наведено_зазначені дані або цитовану тезу. У випадку одночасного посилання на декілька джерел посилання оформляють так: [5, с. 19; 11, с. 5; 23, с. 9], тобто автор одночасно посилається на 5; 11 та 23 джерело у списку використаної літератури.

У наукових роботах доволі часто використовують примітки до тексту і таблиць, у яких наводять довідкові та пояснювальні дані. Нумерують їх послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад,

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова “Примітка” ставлять крапку. У дипломних роботах примітки можна подавати без слова “Примітка”. Саме слово “Примітки” і їхній текст набирають таким же шрифтом, як і текст роботи, проте меншим (зазвичай, 10) кеглем.

4.4. Оформлення списку опрацьованої літератури та додатків

Наприкінці роботи наводять список опрацьованих джерел (літератури), який розпочинають з нової сторінки, а самі джерела нумерують арабськими цифрами і розташовують (не перериваючи нумерації) у такій послідовності:

- 1) Закони України (в алфавітному порядку);
- 2) Постанови Верховної Ради та Уряду України, Укази Президента;
- 3) міжнародні нормативно-правові документи;
- 4) нормативні документи (положення, правила, інструкції) з зазначенням, коли та ким затверджені;
- 5) книги, статті та інші літературні джерела кириличною абеткою в алфавітному порядку (опубліковані українською мовою, а після них – іншими);
- б) іншомовні джерела за латинською абеткою, крім випадку джерел, виданих мовою з особливою графікою (арабською, вірменською, грузинською, єврейською, китайською, японською тощо), які розміщують у кінці цього блоку в довільній послідовності.

У дипломній роботі список опрацьованої літератури рекомендовано подавати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (назви публікації – колективних монографій, збірників, довідників тощо). Авторів, які мають однакові прізвища, записують за алфавітним порядком їхніх ініціалів. Праці одного автора записують за першими буквами назв його праць (або за порядком років). Можна також подати список джерел у порядку появи посилань у тексті.

Бібліографічний опис літературних джерел необхідно робити відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати з таких стандартів: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання” та ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила”. Національний міждержавний стандарт ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, який набув чинності 1 липня 2007 р. згідно з Указом Держкомітету України з питань технічного регулювання і споживчої політики від 10.11.2006 р. № 322, розроблено для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному

рівні. Нововведений стандарт відповідає ГОСТ 7.1-2003 і є базовим для складання бібліографічного опису всіх видів документів.

Новий стандарт уведено замість п'яти попередніх стандартів опису нотних, картографічних та образотворчих видань, аудіовізуальних матеріалів, друкованих та електронних видів документів (ГОСТ 7.1-84, ГОСТ 7.16-79, ГОСТ 7.18-79, ГОСТ 7.34-81, ГОСТ 7.40-82). Цей стандарт уміщує тільки універсальні правила, спільні для всіх видів документів, однак правила складання бібліографічного запису ілюструють фрагментами опису різних видів документів. Більшість нововведень пояснюють прагненням розробників максимально точно відповідати базовому принципу Міжнародного стандартного бібліографічного опису (ISBD) — подавати інформацію в бібліографічному описі в тому вигляді, у якому вона подана в об'єкті опису. Така уніфікація бібліографічного запису відповідно до міжнародних рекомендацій та національних стандартів забезпечує сумісність бібліографічних даних на вітчизняному та міжнародному рівні, полегшує процеси розуміння та обміну інформацією.

Приклади оформлення окремих позицій списку опрацьованих джерел згідно з новим стандартом наведено у додатку Л.

Список літератури не зараховують до обсягу тексту дипломної роботи, проте нумерацію сторінок продовжують.

Додатки дипломної роботи оформляють на наступних сторінках як її продовження або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх за порядком появи посилань у тексті роботи. Додатки повинні мати спільну з рештою тексту наскрізну нумерацію сторінок. Кожен додаток має розпочинатися з нової сторінки та мати назву (заголовок), надруковану вгорі малими літерами (крім першої) симетрично до тексту сторінки. З правого боку рядка над заголовком друкують з першої великої літери слово “Додаток” та його позначення (велика літера чи номер). Додатки позначають великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Ґ, З, Є, И І, Ї, Й, О, Ч, Ь) або нумерують арабськими цифрами, наприклад, додаток Б або додаток 2. Якщо в роботі лише один додаток, то його позначають як “Додаток А”.

Якщо в додатку є текст, то в нього повинна бути назва. У разі потреби текст додатків можна поділяти на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які треба нумерувати в межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ

додатка А; Б.3.1 – підрозділ 3.1 додатка Б; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д. Необхідність поділу додатків на розділи може виникнути, наприклад, у випадку наведення однотипних форм фінансової звітності підприємства за декілька періодів.

Якщо у тексті додатка наведено ілюстрації, таблиці, формули тощо, то нумерувати їх потрібно в межах кожного додатка, позначаючи буквою відповідного додатка та порядковим номером, наприклад, рисунок Д.3 – третій рисунок додатка Д, таблиця А.2 – друга таблиця додатка А, формула В.5 – п'ята формула додатка В тощо. Якщо в тексті додатка лише одна ілюстрація чи одна таблиця, то їх нумерують як рисунок А.1 або таблиця Б.1. У посиланнях в тексті додатка на ілюстрації, таблиці рекомендують писати: "...на рис. А.2...", "...у табл. Б.4..." тощо.

V. Керівництво та рецензування кваліфікаційної роботи

Наукового керівника дипломної роботи призначає кафедра, щоб надати студентові теоретичну та практичну допомогу в період підготовки та написання роботи. Науковий керівник:

- 1) допомагає студентові в остаточному формулюванні теми дипломної роботи, розробленні її концепції та структури;
- 2) надає поради з питань вибору спеціальних літературних джерел, методології та методів дослідження, опрацювання та використання матеріалів;
- 3) консулює з питань змісту дипломної роботи;
- 4) визначає поетапні терміни виконання роботи та провадить контроль за їхнім дотриманням;
- 5) рецензує дипломну роботу.

Студент періодично інформує наукового керівника про хід написання роботи і консулюється з питань, які породжують труднощі. Студент має пам'ятати, що науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором роботи, а тому студент не повинен сподіватися на те, що керівник виправить наявні в роботі теоретичні, методологічні, стилістичні чи інші помилки.

На різних етапах написання дипломної роботи завдання наукового керівника змінюються. На першому етапі науковий керівник консулює студента щодо формулювання назви роботи, розглядає і коригує її план, дає рекомендації щодо списку літератури. У процесі виконання роботи науковий

керівник є опонентом, виявляє недоліки щодо аргументації окремих положень, оформлення тощо, і рекомендує способи їх усунення. Студент зобов'язаний брати до уваги всі висловлені керівником зауваження та рекомендації. Водночас він може враховувати їх лише частково, якщо критичний аналіз рекомендацій дає підстави для відхилення окремих з них. Це пов'язано з тим, що теоретично і методологічно правильне розроблення та висвітлення теми, а також якість змісту та оформлення дипломної роботи повністю покладені на студента.

Після отримання зареєстрованої дипломної роботи керівник виконує функції експерта і зобов'язаний не пізніше десятиденного терміну з дня реєстрації роботи дати письмову рецензію. Зокрема, ознайомившись з її змістом та оформленням, готує письмову рецензію обсягом одна–дві сторінки або заповнює бланк рецензії (який наведено в додатку М), у якій всебічно характеризує якість дипломної роботи, підтверджує актуальність теми, теоретичний рівень та практичне значення роботи, характеризує її позитивні сторони. Особливу увагу приділяє недолікам, яких не усунув студент, а також обґрунтуванню можливості чи недоцільності допуску роботи до захисту та ставить рекомендовану оцінку. Зразок оформлення рецензії наведено у додатку Н.

У рецензії на дипломну роботу науковий керівник оцінює дослідження за такими напрямками:

- актуальність теми дослідження, ступінь її розкриття автором;
- відповідність змісту роботи темі, складеному плану, завданням та вимогам до дипломної роботи;
- використання наукових і статистичних джерел, науково-теоретичний рівень дослідження тощо;
- недоліки, упущення та дискусійні твердження роботи (або якість виконаної роботи, її сильні та слабкі сторони, зв'язок з практикою);
- якість оформлення роботи;
- рекомендація до захисту.

У рецензії повинні бути міркування щодо значення досліджень обраної теми, її актуальності, успішності виконання студентом поставлених перед ним теоретичних і практичних завдань. Крім того, треба навести розгорнуту характеристику кожного параграфу дипломної роботи з виділенням позитивних сторін і недоліків. Зрештою, рецензент наводить власний погляд на загальний рівень виконаної роботи і ставить оцінку, яку враховують під час захисту.

Рецензію повинен підписати рецензент та подати на кафедру не пізніше, ніж за сім днів до офіційного захисту дипломної роботи.

На титульній сторінці керівник робить висновок – “Допускається до захисту” або “На доопрацювання”, ставить дату, свій підпис та прізвище. Якщо подану дипломну роботу потрібно доопрацювати, то керівник у рецензії перераховує недоліки та пропонує студенту їх усунути.

Дипломна робота може бути не допущена до захисту у разі, якщо:

- в роботі нема хоча б одної з обов’язкових структурних частин;
- зміст роботи не відповідає обраній темі, або викладений матеріал не відповідає темі чи змісту роботи;
- у випадку виявлення фактів переписування матеріалу з інших джерел без посилань (тобто плагіату чи компіляції);
- роботу написано на тему, яка не передбачена у списку рекомендованих тем і не погоджена з науковим керівником роботи.

Окрім рецензії керівника від кафедри, студент зобов’язаний подати ще одну зовнішню рецензію на роботу. Бажано, щоб рецензію заповнив керівник установи у якій студент проходив переддипломну практику. За умови двох позитивних рецензій дипломну роботу допускають до захисту.

VI. Підготовка до захисту і захист кваліфікаційної роботи

Студент, отримавши позитивну рецензію на дипломну роботу від наукового керівника та рішення про допуск до захисту, повинен підготувати доповідь (до 10 хвилин), у якій чітко та лаконічно викласти основні положення роботи. Головну увагу треба приділити актуальності досліджуваної проблеми, її невивченим аспектам та власним висновкам і рекомендаціям. Доповідь, зазвичай, готують у письмовій формі (орієнтовну схему виступу наведено у додатку П), однак виступати потрібно вільно, не зачитуючи текст.

Захист роботи відбувається за такою процедурою:

- оголошення рецензії;
- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора членів комісії та осіб, присутніх на захисті, і відповіді на них;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Під час захисту студент повинен в усній доповіді розкрити такі важливі аспекти роботи: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; характеристику використаних джерел; структуру роботи й основний зміст викладених питань; що вдалося з'ясувати, виявити, довести; основні результати дослідження, обґрунтувати власні висновки, елементи новизни в теоретичних положеннях та практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не підтверджено; висновки студента на тему дослідження, навести рекомендації щодо практичного застосування отриманих результатів. У виступі мають бути також відповіді на основні зауваження наукового керівника (рецензента).

На вибір студента та за рішенням кафедри захист дипломної роботи може відбуватися іноземною мовою. У такому разі доповідь повинна бути підготовлена іноземною мовою, а до складу комісії має бути залучений викладач або фахівець-практик, який вільно володіє іноземною мовою.

Захист дипломної роботи відбувається згідно з графіком, що затверджений деканатом, на прилюдному засіданні комісії, яку затверджено у передбаченому порядку у складі керівника та двох-трьох членів кафедри та в присутності всіх студентів академічної групи. Для захисту роботи відводять не більше 15 хвилин.

Завданням комісії є визначення рівня теоретичної підготовки студента, його готовності до професійної діяльності та прийняття рішення про оцінку рівня захисту дипломної роботи. Тому під час захисту студент повинен викласти власні результати, отримані під час написання роботи, не обмежуючись переказом положень, наведених у спеціальній літературі.

Під час захисту дипломної роботи доцільно використати наочний матеріал (рисунок, таблиці тощо), які можна роздрукувати на аркушах формату А4 (подати як роздатковий матеріал для голови та членів комісії див. додаток Р) або аркуші паперу великого формату, чи підготувати презентацію у Power Point та скористатись проєкційною технікою. Кожна таблиця чи рисунок повинні мати змістовну назву, а їхня нумерація – відповідати порядковості згадування у виступі. Загальна кількість наочних матеріалів не повинна перевищувати п'ять одиниць.

Перед захистом дипломної роботи студент ознайомлюється з рецензією та готує відповіді на зроблені в ній зауваження.

Після доповіді члени комісії можуть ставити додаткові запитання на тему дипломної роботи, щоб в'яснити теоретичну підготовку студента з цієї проблеми, знання ним основної літератури, вміння викласти й обґрунтувати результати власного дослідження.

Після виступу студент зобов'язаний коротко і вичерпно відповісти на питання, поставлені членами комісії та іншими присутніми, а також на зауваження, зроблені в рецензії та виступах на захисті. Питання можуть стосуватися як теми дипломної роботи безпосередньо, так і розділів економічної науки, з нею пов'язаних. Студент під час відповідей на питання має право користуватися своєю роботою. За змістом та стилем доповіді й відповідями на питання комісія робить висновок про рівень знань студента, його вміння публічно виступати та аргументовано захищати власний погляд.

Дипломну роботу оцінюють диференційовано за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та за шкалою ECTS на підставі шкали університету (за такими критеріями: аргументація вибору теми та розкриття дослідження з урахуванням власного внеску дослідника – 50 балів; логічність, послідовність, лаконічність викладення матеріалу дослідження – 20 балів; компетентність учасника, вичерпність відповідей – 20 балів; етика та культура спілкування учасника – 5 балів; активна, кваліфікована участь у веденні дискусії – 5 балів; усього разом максимальна кількість балів – 100) з урахуванням якості оформлення роботи; та рецензії наукового керівника. Потрібно пам'ятати, що висока якість виконаної дипломної роботи не є гарантією отримання високої оцінки на захисті, оскільки висока оцінка керівника (рецензента) може бути знижена через некваліфікований захист її студентом. Оцінку за дипломну роботу вносять до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість.

Після захисту дипломних робіт голова комісії оголошує рішення, яке є остаточним і не підлягає оскарженню.

У випадках, коли захист дипломної роботи визнають незадовільним, завідувач кафедри визначає, чи може студент подати цю ж роботу на повторний захист після доопрацювання та врахування зауважень (доопрацьовану роботу скеровують на рецензування разом з першим варіантом роботи з рецензією), чи зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену завідувачем кафедри. Таким студентам призначають дату захисту у передбаченому порядку.

Студентам, які не захищали дипломну роботу з поважних причин (документально підтверджених), може бути визначено іншу дату захисту.

У разі, якщо студент не захистив дипломної роботи (незалежно від причин), його вважають неатастованим і не допускають до складання іспиту з дисципліни “Міжнародна економіка”.

Список опрацьованої літератури

1. Про вищу освіту: Закон України. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/laws/ZU_2984.doc
2. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1–2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – [Чинний з 2007-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. ; 29 см. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
3. Освітньо-професійна програма підготовки магістрів за спеціальностями напряму 0501 – “Екраністика і підприємництво” : Галузевий стандарт вищої освіти України. – К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2006. – 125 с.
4. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. – [Чинний від 1995-02-23]. – К.: Держстандарт України, 1995. – 38 с. – (Національний стандарт України). – Режим доступу : <http://www.diit.edu.ua/sites/facultet-tk/kafedra-evm/dopol/dest.html>
5. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. – [Чинний від 1998-07-01]. – К.: Держстандарт України, 1998. – 16 с. – (Національний стандарт України).
6. Основні вимоги до проектної та робочої документації: ДСТУ БА.2.-4-4-99 (ГОСТ 21.101–97). – (Національний стандарт України). – Режим доступу : <http://www.budinfo.com.ua/dstu/160.htm>
7. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_cj/pg_gbwhwe.htm
8. *Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П.* Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. – К.: Форум, 2000. – 270 с.
9. *Білуха М. Т.* Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
10. Введення в дію нового стандарту з бібліографічного опису ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Основні відмінності від ГОСТ 7.1.-84 / Матеріали підготували: *Ольга Устіннікова, Прасковія Сенько, Світлана Юлдашева, Надія Регідайло.* – [Електронний ресурс] : нові правила бібліогр. опису / Кн. палата України. – Режим доступу : http://www.ukrbook.net/DSTU_pabl.htm
11. *Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я.* Методологія та методика економічних досліджень: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів екон. спеціальностей. – Тернопіль: Астон, 2006. – 414 с.

12. *Грабинський І. М.* Дипломні та дипломні роботи: Методичні рекомендації до написання та основні вимоги до оформлення. – Вид. 2-ге., доп. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 44 с.
13. *Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. А.* Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: КНТЕУ, 2001. – 185 с.
14. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / Уклали: *Галевич О. К., Штогрин І. М.* – Львів, 2008. – 20 с.
15. Збірник матеріалів щодо методичного забезпечення навчального процесу / *Притульська Н. В., Ротова Т. А., Калиновська Л. Є., Щетініна О. Д.* – К.: КНТЕУ, 2008. – 138 с.
16. Методичні вказівки по виконанню дипломних робіт з дисципліни “Теорія міжнародної економіки” для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності “Міжнародна економіка” / *Ю. П. Гуменюк, З. М. Бойко.* – Тернопіль: ТНЕУ, 2007. – 21 с.
17. Методичні рекомендації для написання дипломної роботи з дисципліни “Міжнародна економіка” для студентів спеціальності “Міжнародна економіка” та спеціальності “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”: Навчально-методичний посібник / *Черваньов Д. М., Рокоча В. В., Нагачевська Т. В., Кузьома О. Ю.* – К., 2006. – 32 с.
18. Методичні рекомендації до оформлення дипломних робіт для слухачів фінансово-економічного факультету / *Занько Ю. С., Плиса В. Й., Ріль З. П.* – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 20 с.
19. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9–13.
20. *Стеченко Д. М., Чмир О. С.* Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с.
21. *Стирський М. В.* Методичні рекомендації з питань написання дипломних робіт за спеціальністю “Економічна теорія”. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 26 с.
22. *Фаренік С. А.* Логіка і методологія наукового дослідження. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 338 с.
23. *Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Рекомендована література

Законодавчі та нормативні акти

1. Закон України “Державна програма заохочення іноземних інвестицій в Україну”. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_7i/pg_iunbwy.htm
2. Закон України “Про Єдиний митний тариф”. – Режим доступу : <http://uazakon.com/document/tpart14/isx14778.htm>
3. Закон України “Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та багатостороннього агенства по гарантіях інвестицій”. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_7i/pg_iunhxxg.htm
4. Закон України “Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну”. – Режим доступу: <http://uazakon.com/documents>
5. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_31/pg_gmgssi/index.htm
6. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”. – Режим доступу : <http://uazakon.com/documents>
7. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті”. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com/document/tpart02/isx02758.htm>
8. Закон України “Про режим іноземного інвестування”. – Режим доступу : <http://uazakon.com/documents>
9. Закон України “Про систему валютного регулювання та валютного контролю”. – Режим доступу : <http://uazakon.com/documents>
10. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземних валютах: Постанова Правління НБУ № 492 від 12.11.2003. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/B_zakon/index_acts.htm
11. Митний Кодекс України. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_bo/pg_gwgwsk/index.htm
12. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.01 <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0833-01>
13. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та обсягів квот у 2006 році: Постанова Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_6f/pg_gdgash/index.htm
14. Інкотермс: Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 року). – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_64/pg_gdcawb/index.htm

Навчально-методична та наукова література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. У 2-х кн.: навч. посіб. Кн. 1. Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред.: С. Панчишина, П. Островерха. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 723 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. У 2-х кн.: навч. посіб. Кн. 2. Мікроекономіка / За ред.: С. Панчишина, П. Островерха. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с.
3. Батура О. В., Комарова К. В. Іноземні інвестиції в системі становлення ринкової економіки України. – Д.: Наука і освіта, 2002. – 179 с.
4. Бойцун Н. Є., Стукало Н. В. Міжнародні фінанси: Навч. посіб. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2004. – 326 с.
5. Бочан І. О., Михасюк І. Р. Глобальна економіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 403 с.
6. Бураковський І. Міжнародна торгівля та економічний розвиток країн з перехідною економікою: Теоретико-методологічний аналіз механізму взаємозв'язку. – К., 1998. – 204 с.

7. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. –К.: Основи, 2000. – 241 с.
8. Воронкова А. Е., Єрохіна Л. В., Рябенко Л. І. Міжнародні економічні організації: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. - К.: Професіонал, 2007. – 352 с.
9. Гаврилюк О. В. Іноземні інвестиції. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 1998. – 200 с.
10. Герст П., Томсон Г. Сумніви в глобалізації. Міжнародна економіка і можливості керування / А. Войтович, О. Орленко (пер. з англ.). – К.: К.І.С., 2002. – 306 с.
11. Гіл Чарлз В. Л. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. А. Олійник, Р.Ткачук. - К.: Основи, 2001. – 856 с.
12. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія / Кер. авт.кол і наук. ред. Т. М. Циганкова. – К.:КНЕУ, 2003. – 660 с.
13. Горбач Л.М., Плотніков О.В. Міжнародні економічні відносини: Підручник для студентів вищих навч.закладів. - К.: Кондор, 2007. – 263 с.
14. Гребельник О. П., Романовський О. О. Основи зовнішньоекономічної діяльності. –К.: Деміург, 2003. – 296 с.
15. Губський Б. В. Євроатлантична інтеграція України. – К.: Логос, 2003. – 328 с.
16. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. – К.: Наук. думка, 1998. – 390 с.
17. Домрачев В. М. Міжнародні банківські розрахунки: Навч. пос. – К.: В-во Європ. ун-ту, 2005. – 90 с.
18. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч.посіб. – К.: ЦУЛ, 2004. – 172 с.
19. Жук М. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: Підручник. – Чернівці: Рута, 2004. – 560 с.
20. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
21. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. –К.: Знання-Прес, 2002. –384 с.
22. Ковбасюк Ю. Україна і міжнародні фінансові організації: Навч. посіб. – К.: НАДУ, 2004. – 40 с.
23. Козак Ю. Г., Ковалевський В. В., Ржепішевський К. І. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях. – К.: „Центр навчальної літератури”, 2004. – 676 с.
24. Козак Ю. Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. – К.:Центр навчальної літератури, Видавництво „АртЕк”, 2002. – 436 с.
25. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. – 5-те вид, стереотипне. – К.: Знання-Прес, 2005. – 406 с.
26. Козик В. В., Пайкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 608 с.
27. Козик В. В., Панкова Л. А., Карп'як Я. С., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Зовнішньоекономічні операції і контракти. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
28. Крючкова І. Структурні зрушення у зовнішній торгівлі України: тенденції та перспективи // Вісник НБУ. – 2004. – №2. – С. 3–6.
29. Кузьмін О. Є., Горбаль Н. І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): Навч. посіб. – Львів: В-во НУ “Львів. політехніка”, 2004. – 188 с.
30. Лук'яненко Д. Г., Мозговий О. М., Губський Б. В. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / За ред. Д. Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.
31. Майєр Д. М., Олесевич Д. Міжнародне середовище бізнесу. – К.: Либідь, 2002. – 704 с.
32. Макуха С. М. Міжнародні господарські зв'язки країн із перехідною економікою в умовах глобалізації. – Х.: Право, 2005. – 304 с.
33. Михайлів З. В., Гаталяк З. П., Горбаль Н. І. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції: Навч. посіб. – Львів: В-во НУ “Львів. політехніка”, 2004. – 244 с.
34. Михасюк І. Р., Мальський М. З. Основи глобальних економічних відносин. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 192 с.
35. Міжнародна економіка: Навч.-метод. посіб. / За ред. А. М. Поручника. – К.: КНЕУ, 2005. – 157 с.
36. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, В. М. Новацького. – К.: АртЕк, 2002. – 436 с.

37. Міжнародна економіка: Підручник / *А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча* та ін.; За ред *А. П. Румянцева*. – 3-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 450 с.
38. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. *В. М. Тарасовича*. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – С. 55–79.
39. Міжнародні організації економічного співробітництва: Довідник / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т проблем міжнародної безпеки / *А. І. Сухоруков* (відп.ред.), *Н. Г. Діденко* (відп.ред.). –К.:НІГТМБ, 2005. – 114 с.
40. Міжнародні фінанси: Підручник / За ред. *О. І. Рогача*. – К.: Либідь, 2003. – 784 с.
41. *Новицький В. Є.* Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
42. *Одягайло Б. М.* Міжнародна економіка: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 407 с.
43. *Портер Майкл Е.* Стратегія конкуренції / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 390 с.
44. *Рогач О. І.* Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: Підручник. – К.: Либідь, 2005. – 720 с.
45. *Рокоча В. В.* Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. Кн. 2: Монетарна теорія міжнародної економіки. – К.: Таксон, 2003. – 302 с.
46. *Рокоча В. В.* Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. Кн.1: Міжнародна торгівля: теорія та політика. – К.: Таксон, 2000. – 320 с.
47. *Рокоча В. В., Плотніков О. В., Новицький В. Є., Кудирко Л. П., Сльозко О. О.* Транснаціональні корпорації: Навч.посіб. – К.: Таксон, 2001. – 304 с.
48. *Ромашко О. Ю.* Регулювання міжнародних фондових ринків: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 240 с.
49. *Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 377 с.
50. *Румянцев А. П., Башинська А. І., Корнілова І. М., Коваленко Ю. В.* Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
51. *Рут Ф. Р., Філіпенко А.* Міжнародна торгівля та інвестиції. – К.: КНЕУ, 2001. – 488 с.
52. *Савельєв Є. В.* Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 504 с.
53. *Сазонець І. Л., Джусов О. А., Сазонець О. М.* Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч. посіб.– К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 156 с.
54. *Степаненко А. С.* Іноземні інвестиції в Україну: фінансування та оцінка ефективності. — К.: ЗАТ “Нічлава”, 1999. – 158 с.
55. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. *Д. Г. Лук'яненка*. – К.: КНЕУ, 2001. – 538 с.
56. *Татаренко Н. О., Поручник А. М.* Теорія інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.
57. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч.посібник: 2-ге вид., випр. і доп. / За заг. ред. *А. І. Кредісова*. –К.: ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
58. *Циганкова Т. М., Петрашко Л. П., Кальченко Т. В.* Міжнародна торгівля: Навч.-метод. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 255 с.
59. *Шевчук В. О.* Міжнародна економіка: теорія і практика. – Львів: Каменярь, 2003. – 719 с.
60. *Авдокушин Е. Ф.* Международные экономические отношения: Учебник. – М.: Юристь, 2001. – 368 с.
61. *Азарян Е. М.* Международный маркетинг : Учебное пособие. – Харьков: Студцентр, 2003. – 202 с.
62. *Балабанов И. Т., Балабанов А. И.* Внешнеэкономические связи: Учеб. пособие. – М: Финансы и статистика, 1998. – 512 с.
63. *Белошапка В. А.* Транснациональные корпорации в международном бизнесе. – Киев: КГЭУ, 1994. – 45 с.
64. *Герчикова И. Н.* Международное коммерческое дело. - Учеб. для узов. - М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2001. – 671 с.
65. *Герчикова И. Н.* Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. – М.: Консалтбанк, 2000. – 624 с.
66. *Дадалко В.-А., Румянцева Е. Е., Демчук Н. Н.* Налогообложение в системе международных экономических отношений: Учеб. пособие. – Минск: Армита-Маркетинг, Менеджмент, 2000. – 368 с.

67. Доклад о мировых инвестициях: Политика в области ПИИ в целях развития: национальные и международные аспекты. Обзор. – ООН, Нью-Йорк и Женева, 2003. – 59 с.
68. Дюмулен И. И. Международная торговля услугами. – М.: Экономика, 2003. – 314 с.
69. Захаров К. В. Основные виды рисков во внешнеэкономической деятельности. // Митна справа. – 2000. – № 2. – С. 41–50.
70. Киреев А. П. Международная экономика. Учебное пособие. – М.: Международные отношения, 2006. В 2-х частях. Часть 1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства.– 416 с.; Часть 2. Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование. 2006. – 488 с.
71. Козырин А. Н., Шепенко Р. А. Конкуренция на международных рынках и антидемпинговое регулирование. – М.: Спарк, 1999. – 208 с.
72. Кругман П. Р., Обстфельд М. Международная экономика. Теория и политика: Учебник для вузов. – М.: Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 799 с.
73. Линдерт П. Экономика мирохозяйственных связей. – М.: Прогресс, 1992. – 520 с.
74. Международное регулирование внешнеэкономической деятельности. /Под ред. В. С. Каменкова. – М.: Изд-во деловой и учеб. литературы, 2005. – 800 с.
75. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 1994. – 585 с.
76. Международные экономические отношения: Учебник / под ред. В.Е. Рыбалкина. – 5-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 605 с.
77. Мовсесян А. Г., Огневцев С. Б. Международные валютно-кредитные отношения: Учебник. – М.: Инфра-М, 2005. – 311 с.
78. Моисеев А. А. Международные финансовые организации: Правовые аспекты деятельности. – 2-е изд. – М.: Омега-Л, 2006. – 294 с.
79. Нобелевские лауреаты XX века. Экономика. Энциклопедический словарь / Автор-составитель – Л. Л. Васина. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2001. – 336 с.
80. Портер М. Международная конкуренция / Пер. с англ.; Под ред. и с предисловием В.Д.Щетинина. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 896 с.
81. Принципы международных коммерческих договоров. Официальный текст на английском, французском, итальянском, испанском и немецком языках. М.: Международные отношения, 2003. – 128 с.
82. Промышленная политика и международные отношения: В 2 кн. – Кн. 1: Международная торговля / под ред. А. И. Левчук. – Челябинск: Социум, 2005. – 361 с.
83. Ревинский И. А. Международная экономика и мировые рынки. Учебное пособие. – Новосибирск: Изд-во НГПУ, 1998. – 350 с.
84. Розенберг Д. М. Международная торговля. Терминологический словарь. – М.: Инфра-М, 1997. – 368 с.
85. Рэдхэрд К., Хьюс С. Управление финансовыми рисками. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 288 с.
86. Сакс Дж. Д., Ларрен Ф. Б. Макроэкономика. Глобальный подход: Пер. с англ. – М.: Дело, 1996. – 848 с.
87. Сальваторе Д. Международная экономика / Пер. с англ. Научная ред. перевода Г.Н.Котова. – М.: Ин-т внешних экономических связей и управления, 1998. – 714 с.
88. Суэтин А. А. Международные валютно-финансовые отношения: Учеб. пособие. – М.: КНОРУС, 2004. – 208 с.
89. Тамбовцев В. Л. Теории государственного регулирования экономики: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 158 с.
90. Фомишин С. В. Международные экономические отношения: Курс лекций. – М.: Юркнига, 2004. – 351 с.
91. Хэррис Дж. Мэлвилл. Международные финансы. – М.: Филинь, 1996. – 294 с.
92. Черкасов В. Е. Международные инвестиции: Учеб. пособие. – 2-е изд. – М.: Дело, 2003. – 287 с.
93. Шарп У. Инвестиции: Учебник/ У. Шарп, Г. Александер, Д. Бэйли; Пер.с англ. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 1028 с.
94. Шмиттгофф К. Экспорт: право и практика международной торговли. – М.: Юридич. лит., 1993. – 511 с.
95. Шрепpler X.-A. Международные экономические организации. Справочник / Пер. С. А. Тюпаева., И. Н. Фомичева. – М.: Международные отношения, 1997. – 456 с.

Продовження додатка А

96. Шумилов В. М. Международное экономическое право. – М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 1999. – 400 с.
97. Экономико-правовые вопросы государственного регулирования и организации внешней торговли Российской Федерации. Учебник / В. И. Дворцов, В. Н. Бурмистров, Е. Н. Ганакова и др. / Под ред. В. И. Дворцова. – М.: ЗАО Издательство Экономика, 2001. – 382 с.
98. Энг М. В., Лис Ф. А., Мауэр Л. Дж. Мировые финансы. Пер. с англ. – М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 1998. – 768 с.
99. *Dunning J. H.* Multinational enterprises and the global economy. — Workingham: Addison-Wesley Publishing Company, 1993. - P. 106-109.
100. *Yarborough, Beth V. and Yarborough, Robert M.* The world economy: trade and finance. – South-Western: Thomson Laerning, 2000. – 957 p.
101. *Argy, V.* Exchange-Rate Management in Theory and Practice. Princeton University, Princeton Studies in International Finance. 1982. N 50.
102. *Bhagwati, J.* "On the Equivalence of Tariffs and Quotas", in R. Baldwin, et al. Trade, Growth and the Balance of Payments. Chicago. 1965. 53-67.
103. *Bickerdike, C.* The Instability of Foreign Exchange // *Economic J.* 1920. N 30. P. 118-122.
104. *Bilson, J.* The Monetary Approach to the Exchange Rate: Some Empirical Evidence. IMF-Staff Papers. 1978. N 25. Crop. 48 - 75.
105. *Black, S.* International Money Markets and Flexible Exchange Rates // Princeton Studies in International Finance. 1973. N 32.
106. *Bonlo, M.* The Classical Gold Standard: Some Lessons for Today // Federal Reserve Bank of St. Louis Review. 1981. – N 63. – P. 2–17.
107. *Bordo, M., Schwartz, A.* A Retrospective on the Classical Gold Standard 1821–1931. Chicago: University of Chicago Press. 1984.
108. *Brander, J. and Spencer, B.* "Tariffs and the Extraction of Foreign Monopoly Rents Under Potential Entry". *Journal of Economics* 1981. 14:371-389.
109. *Broil, U.* Internationaler Handel: Einfuehrung. Muenchen, Wien. 1997.
110. *Cases, F. R.* "Monopoly as a Basis for Trade". *Journal of Economics* 1989. 22:195-201.
111. *Claassen, E. M.* Der monetare Ansatz der Zahlungsbilanztheorie. *Weltwirtschaftliches Archiv.* N 11. 1975. 16.-880.
112. *Claassen, E.* The Keynesian and Classical Determination of the Exchange Rate. *Weltwirtschaftliches Archiv.* 1983. № 119.
113. *Cooper, R.* The Gold Standard: Historical Facts and Future Prospects // *Brookings Papers on Economic Activity.* 1982. N 1. P. 1 - 45.
114. *Corden, M. W.* Protection, Growth and Trade. London. 1985
115. *Deardorff, A. and Stern, R., eds.* The Stolper-Samuelson Theorem: A Golden Jubilee. Ann Arbor: University of Michigan Press. 1994.
116. *Dixit, A.* "Tax policy in open economies." in A. Auerbach and M. Feldstein (eds.), *Handbook of Public Economics.* 1985.
117. *Dixit, A., Norman, V.* *Aussenhandelstheorie.* Muenchen, Wien. 1982.
118. *Dornbusch, R.* Devaluation, Money, and Nontraded Goods // *American Economic Review.* 1973. № 63. Crop. 871.
119. *Dornbusch, R.* Exchange Rate Economics: Where Do We Stand? // *Brookings Papers on Economic Activity.* 1980. N 1. Crop. 143 - 94.
120. *Dornbusch, R.* Expectations and Exchange Rate Dynamics // *Journal of Political Economy.* 1976. N 84. Crop. 1161 - 1176.
121. *Dornbusch, R., Fischer, S., and Samuelson, P.* "Comparative Advantage, Trade and Payments in a Ricardian Model with a Continuum of Goods". *American Economic Review* 1977. 67:823-839.
122. *Ethier, W. J.* *Moderne Aussenwirtschaftstheorie.* – Miinchen, 1997.
123. *Frankel, Jeffrey.* Monetary and Portfolio-Balance Models of Exchange Rate Determination // *Bhandari J. S., Putman B. H.* *Economic Interdependence and Flexible Exchange Rates.* Cambridge. 1983. Crop. 84 - 115.
124. *Frankel, Jeffrey.* On the Mark: A Theory of Floating Exchange Rates Based on real Interest Rate Differentials // *American Economic Review.* 1979. N 69. Crop. 610-622.
125. *Frey, B. S.* *Internationale Politische Oekonomie.* Muenchen. 1985.

Продовження додатка А

126. *Friedman, M., Schwartz, A.* A Monetary History of the United States: 1867 to 1960. Princeton: Princeton University Press. 1963.
127. *Garden, M. W.* Inflation, Exchange Rates and the World Economy. London. 1977.
128. *Genberg, H.* Effects of Central Bank Intervention in the Foreign Exchange Market. IMF-Staff Papers. 1981. N 28. Crop. 451 - 476.
129. *Greenaway, D. and Milner, C.* The Economics of Intra-Industry Trade. Oxford: Blackwell. 1986.
130. *Grubel, H. and Lloyd, P.* Intra Industry Trade: The Theory and Measurement of International Trade with Differentiated Products. London: Macmillan. 1975.
131. *Haberler, G.* The Market of Foreign Exchange and the Stability of the Balance of Payments // *Kyklos*. 1949. N 3. p. 193 - 218.
132. *Heckscher, E.* "The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income", in H. Ellis and L. Metzler, eds. Readings in the Theory of International Trade. Philadelphia: Blakiston. 1949. pp. 272-300.
133. *Helpman, E.* "Increasing Returns, Imperfect Markets and Trade Theory", in R. Jones and P. Kenen, eds. Handbook of International Economics (vol. 1). Amsterdam: North-Holland 1984. pp. 325-365.
134. *Helpman, E. and Krugman, P.* Trade Policy and Market Structure. Cambridge, Massachusetts. 1989.
135. *Hillman, A.* The Political Economy of Protection. Chur, London, Paris. 1989. 52. International Monetary Fund. The Monetary Approach to the Balance of Payments. Washington. 1977.
136. *Hillman, A., Ursprung, H.* "Domestic Politics, Foreign Interests, and International Trade Policy." *American Economic Review*. 1988. 78:729-745.
137. *Horiba, Y.* "General Equilibrium and the Heckscher-Ohlin Theory of Trade: The Multi-Country Case". *International Economics Review* 1974. 15:440-449.
138. *Horwell, D.J. and Pearce, I.* "A Look at the Structure of Optimal Tariff Rates". *International Economic Review* 1970. 11:147-161.
139. *Hufbauer, G. and Erb, J.* Subsidies in International Trade. Washington, DC. 1984.
140. *Johnson, H. G.* The Two-Sector Model of General Equilibrium. London: Allen and Unwin. 1971.
141. *Jones, R.* "A Three-Factor Model in Theory, Trade and History", in J. Bhagwati, et al. Trade, Balance of Payments and Growth. Amsterdam: North-Holland. 1971. pp. 3-21.
142. *Jones, R.* "Trade Taxes and Subsidies with Imperfect Competition". *EcLets* 1987. 23:375-379.
143. *Jones, R., Takemori S.* "Foreign Monopoly and Optimal Tariffs for the Small Open Economy". *Economic Review* 1989. 33:1691-1707.
144. *Kennen, P.* Managing Exchange rate. London. 1988.
145. *Kowalczyk, C.* "Monopoly and Trade Policy". *Journal of International Economics* 1994.36:177-186.
146. *Krugman, P.* "Increasing Returns and the Theory of International Trade", in T. Bewley, ed. *Advances in Economic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press. 1987. pp. 301-328.
147. *Krugman, P.* "The Narrow Moving Band, the Dutch Disease, and the Consequences of Mrs. Thatcher: Notes on Trade in the Presence of Dynamic Scale Economies." *Journal of Development Economics* 1987. 27: 41-55
148. *List, F.* Das nationale System der Politischen Oekonomie. 4.Aufl. Jena (Fischer). 1922.
149. *Marshall, A.* Money, Credit and Commerce. London. 1923.
150. *Mayer, W.* "Short-run and Long-run Equilibrium for a Small Open Economy". *Journal of Political Economy* 1974. 82:955-967.
151. *Mundell, R.* International Economics. New York. 1968.
152. *Mussa, M.* "Imperfect Factor Mobility and the Distribution of Income". *Journal of International Economics* 1982. 12:125-141.
153. *Ohlin, B.* Interregional and International Trade. Cambridge: Harvard University Press. 1933.
154. *Rybczynski, T. N.* "Factor Endowments and Relative Commodity Prices". 1955.
155. *Samuelson, P.* "A Modern Treatment of the Ricardian Economy: I. The Pricing of Goods and of Labor and Land Services". *Quarterly Journal of Economics* 1959. 73:1-35.
156. *Samuelson, P.* "A Modern Treatment of the Ricardian Economy: II. Capital and Interest Aspects of the Pricing Process". *Quarterly Journal of Economics* 1959. 73:217-231.
157. *Samuelson, P.* "International Trade and the Equalization of Factor-Prices".
158. *Siebert, H.* Aussenwirtschaft. Stuttgart. 1994.
159. *Stegemann, K.* "The Social Costs of Monopoly in an Open Economy". *Journal of Economics* 1984. 17:718-730.

Продовження додатка А

160. *Stigler, G.* "The Ricardian Theory of Value and Distribution". *Journal of Political Economy* 1952. 60:187-207.
161. *Stolper, W.* The Multiplier, Flexible Exchange, and International Equilibrium // *Quarterly Journal of Economics*. 1950. N 64.
162. *Stolper, W., and Samuelson, P.* "Protection and Real Wages". *Review of Economic Studies* 1941. 9:58-73.
163. *Webb, M.* "Optimal Commercial Policy with Imperfect Foreign Supply". *American Economic Journal* 1985. 13:39-42.
164. *Willms, M.* *Internationale Waruhngspoliti.* - Munchen, 1995. S. 73-92.
165. *Wilson, C.* "On the General Structure of Ricardian Models with a Continuum of Goods: Applications to Growth, Tariff Theory, and Technical Change". *Etrica* 1980.48:1675-1702.

Ресурси мережі Інтернет

166. Банк міжнародних розрахунків. – <http://www.bis.org>
167. Бібліотека Верховної Ради України. – <http://lib.rada.gov.ua>
168. Державна науково-технічна бібліотека України. – <http://gntb.gov.ua>
169. Державний комітет статистики України. – <http://www.ukrstat.gov.ua>
170. Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. – <http://www.ssmc.gov.ua>
171. Енергетична Хартія. – <http://www.encharter.org>
172. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). – <http://www.ebrd.com>
173. Євростат. – <http://www.eurostat.com>
174. Законодавчі і нормативні акти України – <http://www.uazakon.com>
175. Індекс економічної свободи Heritage Foundation. – <http://www.heritage.org>
176. Індекс сприйняття корупції Transparency International. – <http://www.transparency.org>
177. Інститут Реформ. – <http://www.ir.org.ua>
178. Кабінет Міністрів України. – <http://www.kmu.gov.ua>
179. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). – <http://www.unctad.org>
180. Міжнародна організація з міграції. – <http://www.iom.org.ua>
181. Міжнародне енергетичне агентство. – <http://www.iea.org>
182. Міжнародний валютний фонд. – <http://www.imf.org>
183. Міністерство економіки та з питань Європейської інтеграції. – <http://www.me.gov.ua>
184. Міністерство закордонних справ України. – <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/840.htm>
185. Міністерство юстиції України. – <http://www.minjust.gov.ua/>
186. Національний банк України. – <http://www.bank.gov.ua>
187. Національний інститут стратегічних досліджень. – <http://www.niss.gov.ua>
188. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). – <http://www.oecd.org>
189. Організація об'єднаних націй. – <http://www.un.org>
190. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). – <http://www.bsec-organization.org>
191. Президент України. – <http://www.president.gov.ua>
192. Світова організація торгівлі (СОТ). – <http://www.wto.org>
193. Світовий Банк . – <http://www.worldbank.org>
194. Світовий економічний форум. – <http://www.weforum.org>
195. Україна й Світова організація торгівлі. – <http://wto.in.ua>
196. Україна фінансова: Інформаційна база даних. – <http://www.ufin.com.ua>
197. Фонд державного майна України. – <http://www.spfu.gov.ua>
198. Центр соціально-економічних досліджень CASE-Україна. – <http://www.case-ukraine.kiev.ua>
199. Центральноевропейська ініціатива (ЦЕІ). – www.ceinet.org
200. Чорноморський банк торгівлі та розвитку. – <http://www.bstdb.org>

**Тематика магістерських дипломних робіт 2009–2010 н. р.
кафедри аналітичної економії та міжнародної економіки**

- Застосування транспортної логістики в системі міжнародних перевезень на прикладі компанії „Asstra”
- Іноземний капітал та фінансова безпека держави
- Коливання ділової активності у трансформаційних економіках (на прикладах країн Центральної та Східної Європи)
- Конкурентоспроможність вітчизняної економіки на міжнародних ринках
- Концепція соціального маркетингу в умовах глобалізації (на прикладі компанії МТС)
- Маркетингові стратегії на автомобільному ринку Європи
- Міжнародна міграція робочої сили
- Порівняльний аналіз безробіття в Україні та у країнах Центрально-Східної Європи
- Порівняльний аналіз платіжних балансів України та Польщі
- Програма маркетингових досліджень виробників молочної продукції (на прикладі компанії Мілкіленд Україна)
- Резервні валюти у системі світогосподарських зв'язків
- Розподіл та перерозподілу доходів населення в Україні
- Світовий ринок продовольства
- Стан та перспективи розширення посередницьких послуг у сфері міжнародної торгівлі (за матеріалами Львівської торгівельної палати)
- Стратегія розвитку ЄС
- Сукупні видатки в умовах відкритої економіки України
- Формування та розвиток глобальних брендів (на прикладі виробників спортивного спорядження)
- Ціноутворення на світовому ринку фармацевтичної продукції

Примірна тематика майбутніх дипломних робіт

1. Сучасні тенденції розвитку міжнародного поділу праці.
2. Етапи і тенденції розвитку світової економіки.
3. Сучасний світовий економічний порядок: основні інститути.
4. Функціональні взаємозв'язки в міжнародній економіці.
5. Методологічні основи визначення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків.
6. Роль і місце розвинених країн у міжнародній економіці.
7. Нові індустріальні країни у міжнародній економіці.
8. Концептуальні засади зовнішньоекономічної стратегії України (модель зовнішньої економіки для України).

9. Детермінанти формування моделі зовнішньої економіки України.
10. Стан і перспективи зовнішньоекономічної діяльності України.
11. Проблеми інтеграції України у світову економіку.
12. Відносини України з міжнародними економічними організаціями.
13. Відносини України з регіональними економічними інтеграційними об'єднаннями.
14. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
15. Сучасна зовнішньоекономічна політика України.
16. Місце і роль України у світовій господарській системі.
17. Особливості міжнародних консалтингових операцій в Україні.
18. Конкурентні переваги України в міжнародному економічному суперництві.
19. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
20. Міжнародні ринки сировини: закономірності розвитку.
21. Міжнародна торгівля послугами.
22. Організаційно-економічні основи розвитку міжнародного ринку послуг (на прикладі еволюції світової мережі готельних послуг).
23. Конкурентоспроможність держав у міжнародній економіці.
24. Кон'юнктура міжнародних товарних ринків (на конкретному прикладі).
25. Міжнародний поділ факторів виробництва як матеріальна основа виникнення і розвитку міжнародної торгівлі.
26. Теорія порівняльних переваг і політика фритредерства.
27. Меркантилістська теорія міжнародної торгівлі.
28. Теорія співвідношення факторів виробництва.
29. Теорія Гекшера–Оліна та структура торгових потоків у світовій економіці.
30. Парадокс Леонтьєва і Україна.
31. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі.
32. Сучасні моделі міжнародної торгівлі.
33. Експортоорієнтована модель економічного розвитку.
34. Модель факторної оборотності у міжнародній торгівлі.
35. Модель внутрішньогалузевої торгівлі в Європейському Союзі.
36. Теорія Столпера–Семюелсона та її значення в аналізі міжнародної торгівлі.
37. Теорія Ліндера та її значення в аналізі міжнародної торгівлі.
38. Теорія “життєвого циклу продукту” Р. Вернона.
39. Укладення контрактів у міжнародній торгівлі.
40. Комерційна діяльність на світовому ринку.
41. Міжнародні товарні біржі.
42. Міжнародні виставки і ярмарки.
43. Рекламна справа на світовому ринку.
44. Торгово-посередницькі операції на світовому ринку.
45. Організація технічного обслуговування і надання послуг споживачам на світовому ринку.
46. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічних зв'язків.
47. Способи фінансування операцій міжнародної торгівлі.

48. Конкуренція на світовому ринку (на прикладі ринку певного товару чи ресурсу).
49. Арбітраж у зовнішньоекономічних зв'язках.
50. Страхування у міжнародній торгівлі.
51. Міжнародна торгівля як чинник економічного зростання країни.
52. Роль держави в міжнародній торгівлі.
53. Принципи зовнішньоекономічної політики розвинених держав.
54. Принципи зовнішньоекономічної політики країн, що розвиваються.
55. Порівняльний аналіз вільної торгівлі та протекціонізму: аргументи ефективного вибору.
56. Політика протекціонізму в сучасних міжнародних відносинах (порівняльний аналіз двох і більше країн).
57. Протекціонізм та його вплив на виробництво і добробут країни.
58. Інструменти зовнішньоекономічної політики країни.
59. Митні тарифи в регулюванні зовнішньої торгівлі.
60. Митне регулювання міжнародної торгівлі в Україні.
61. Немитні методи регулювання міжнародної торгівлі.
62. Демпінг як один із фінансових методів торговельної політики.
63. Приховані методи регулювання міжнародної торгівлі.
64. Законодавство України у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
65. Митне регулювання зовнішньої торгівлі України (на прикладі агропромислового комплексу).
66. Митна справа в Україні.
67. Аналіз ефективності зовнішньої торгівлі між Україною та Росією.
68. Регулювання туристичної діяльності в системі міжнародного туризму.
69. Україна на світовому ринку послуг за умов глобалізації.
70. Україна як суб'єкт світового ринку товарів.
71. Вплив національних умов країни на успіх у міжнародній конкуренції.
72. Бартерна торгівля як форма міжнародної торгівлі.
73. Вплив зовнішньої торгівлі на функціонування національної економіки.
74. Міжнародна торгівля як засіб підвищення національного добробуту та критерії його оцінки.
75. Вільні економічні зони у країнах з перехідною економікою.
76. Механізми поліпшення умов торгівлі країни за умов глобалізації.
77. Розвиток внутрішньогалузевої торгівлі між індустріально розвиненими країнами.
78. Розвиток внутрішньогалузевої торгівлі між країнами ЄС та країнами з перехідною економікою.
79. Взаємозв'язок міжнародної торгівлі та іноземних інвестицій.
80. Імпортозаміщення та експортна орієнтація економіки України.
81. Експортна спеціалізація сільськогосподарської продукції України.
82. Досвід країн-членів СОТ із захисту національних інтересів на внутрішньому і зовнішньому ринках.
83. Експортна політика США.

84. Зовнішньоекономічна політика США у Центральній та Східній Європі.
85. Міжнародні монопольні об'єднання у зовнішній торгівлі (на прикладі ОПЕС).
86. Міжнародна міграція капіталу.
87. Міжнародний кредит у світовій економіці.
88. Механізм здійснення міжнародних кредитних операцій.
89. Україна як об'єкт міжнародного кредитування.
90. Міжнародний ринок лізингу.
91. Лізинг в умовах перехідних економік (на прикладі країн Центральної та Східної Європи).
92. Міжнародний рух капіталу та економічне зростання країни.
93. Іноземні інвестиції та економічне зростання в країні.
94. Вплив прямих іноземних інвестицій на процеси ринкової трансформації в умовах глобалізації.
95. Сучасні тенденції розвитку світового ринку прямих інвестицій.
96. Теоретичні підходи до аналізу прямих іноземних інвестицій.
97. Еклектична парадигма Данінга.
98. Світовий ринок капіталів.
99. Прямі іноземні інвестиції у світовій економіці.
100. Портфельні іноземні інвестиції у світовій економіці.
101. Інвестиційний клімат країни та іноземні інвестиції.
102. Державне регулювання прямого іноземного інвестування.
103. Фінансовий і валютний ризик іноземних інвестицій та його страхування.
104. Страхування міжнародних інвестиційних проєктів.
105. Механізми оподаткування доходів на капітал (міжнародний досвід).
106. Іноземний капітал в економіці країн, що розвиваються.
107. Переміщення капіталу між західноєвропейськими та східноєвропейськими країнами.
108. Міжчасова торгівля та рух капіталу між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються.
109. Фінансово-економічні механізми залучення іноземних інвестицій.
110. Прямі іноземні інвестиції у неусталених господарських системах.
111. Прямі іноземні інвестиції: пошук оптимальної моделі для країн з перехідною економікою.
112. Ефективність міжнародної інвестиційної діяльності (методологія оцінки та шляхи досягнення).
113. Моделювання міжнародних інвестиційних процесів.
114. Країни ЦСЄ на зовнішніх ринках запозичень капіталу.
115. Прямі іноземні інвестиції в економіку України.
116. Роль іноземних інвестицій у ринковій трансформації економіки України.
117. Особливості іноземного інвестування в економіку України.
118. Міжнародне фінансування розвитку малого бізнесу в Україні.
119. Україна на світовому ринку капіталів.
120. Кредитні угоди України з міжнародними фінансовими організаціями.

121. Пріоритетні галузі та види виробництва для зарубіжного інвестування в економіку України.
122. Фінансові операції в офшорних зонах.
123. Роль комерційних банків у міжнародних розрахунках.
124. Використання ф'ючерсів та ф'ючерсних стратегій на світових фондових ринках.
125. Стратегії міжнародного портфельного інвестування.
126. Багатонаціональні компанії в міжнародній економіці.
127. Сучасні концепції багатонаціональних компаній.
128. Стратегічне управління міжнародним конгломератом.
129. Системи міжнародного менеджменту в транснаціональних корпораціях.
130. Рух капіталу в системі багатонаціональних компаній.
131. Місце транснаціональних компаній у світовій економіці.
132. Спільні підприємства та багатонаціональні компанії в економіці України.
133. ТНК як суб'єкти міжнародного інвестування.
134. Міжнародний обмін технічними знаннями.
135. Міжнародне передання технології.
136. Міжнародна торгівля ліцензіями і ноу-хау.
137. Міжнародне технічне сприяння та його вплив на ефективність функціонування економіки України (ПРООН).
138. Міжнародна міграція робочої сили.
139. Соціально-економічний механізм регулювання міжнародної міграції робочої сили.
140. Міжнародна міграція робочої сили із східноєвропейських до західноєвропейських країн: модель Гарбергера.
141. Мобільність факторів виробництва та їхній вплив на міжнародний поділ праці.
142. Основні моделі визначення валютного курсу.
143. Переваги і недоліки плаваючих і фіксованих валютних курсів.
144. Моделі оцінювання валютних опціонів і їхнє використання.
145. Прогнозування курсоутворення та зменшення валютних ризиків на засадах опціонів.
146. Еволюція міжнародного валютно-фінансового ринку.
147. Укладення угод на валютних ринках.
148. Особливості застосування ф'ючерсів та опціонів на міжнародному валютному ринку.
149. Світові фондові ринки.
150. Міжнародна ліквідність і ринок золота.
151. Міжнародно-валютні та фінансово-кредитні ринки.
152. Суть і структура міжнародної валютної системи.
153. Етапи розвитку міжнародної валютної системи.
154. Резервні валюти у світовій валютній системі.
155. Азійська валютно-фінансова криза.
156. Світова фінансово-економічна криза 2008–2010 рр.

157. Європейський валютний союз (проблеми та перспективи).
158. Європейська валютна система.
159. Центральні банки та їхні функції в забезпеченні валютно-фінансової стабільності.
160. Монетарна політика як чинник ринкової кон'юнктури в перехідних економіках (на прикладі України).
161. Флуктуації фондового ринку та макроекономічна ситуація (на прикладі розвинутих країн світу).
162. Аналіз світового ринку факторингових послуг.
163. Валютна політика в системі державної економічної політики.
164. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
165. Становлення і регулювання валютного ринку України.
166. Валютне регулювання експортно-імпортової діяльності в Україні.
167. Валютний контроль в Україні.
168. Інтервенції на валютному ринку як інструмент валютної політики.
169. Роль Міжнародного валютного фонду в розвитку світової економіки.
170. Ефективність кредитування МВФ та програма його реформування.
171. Вплив валютного курсу на торговий обмін і стан платіжного балансу країни.
172. Валютний курс і рівновага платіжного балансу.
173. Функціонування грошових та фінансових ринків і їхній вплив на валютний курс.
174. Валютно-фінансові механізми макроекономічної стабілізації у світовій економіці.
175. Валютно-фінансова політика в країнах Центрально-Східної Європи.
176. Валютні стратегії в країнах з перехідною економікою.
177. Міжнародна фінансова допомога країнам, що розвиваються.
178. Теорія Мандела–Флемінга та досягнення внутрішньої і зовнішньої збалансованості економіки.
179. Вплив “євро” на економічний розвиток країн Європейського Союзу.
180. Доларизація економік нових незалежних держав та її наслідки.
181. Принципи складання та структура платіжного балансу України.
182. Платіжний баланс як синтетичний показник світогосподарських зв'язків країни.
183. Застосування інструментів зовнішньоекономічної політики в кейнсіанській системі.
184. Використання моделі Мандела–Флемінга для дослідження економіки України.
185. Організація та процедура здійснення міжнародних розрахунків.
186. Зовнішній борг та методи його обслуговування.
187. Зовнішня заборгованість країн, що розвиваються, та шляхи її подолання.
188. Механізми ліквідації зовнішньої заборгованості країни.
189. Інтеграційні процеси у світовій економіці та їхні динамічні і статичні ефекти.
190. Асиметрія у становленні глобальної економічної системи.
191. Глобалізм як ознака сучасного етапу розвитку світової економіки.
192. Регіональна економічна інтеграція.

193. Транскордонне співробітництво та розвиток регіонів.
194. Транскордонне співробітництво як чинник інтеграції України до ЄС.
195. Регіональна зовнішньоекономічна політика України.
196. Проблеми ЄС на сучасному етапі.
197. Особливості формування і використання структурних фондів ЄС.
198. Бюджетна політика ЄС.
199. Спільна сільськогосподарська політика країн ЄС.
200. Європейський союз: утворення валютного союзу.
201. Інтеграційні процеси у Центральній і Східній Європі.
202. Євроінтеграційний вектор в економічному розвитку України.
203. Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті інтеграції до ЄС.
204. Доцільність і необхідність активізації економічного співробітництва України з Росією.
205. Особливості діяльності інтеграційного об'єднання НАФТА.
206. Види і форми міжнародних економічних організацій.
207. Економічні структури системи ООН.
208. Україна в міжнародних фінансових організаціях.
209. Фінансова допомога міжнародних інституцій агропромисловим комплексам країн з перехідною економікою (на прикладі України).
210. Діяльність Світової організації торгівлі на сучасному етапі.
211. Участь України у діяльності СОТ (проблеми і перспективи).
212. Міжнародне антимонопольне регулювання.

Зразок заяви на затвердження теми магістерської дипломної роботи

Завідувачу кафедри
аналітичної економії та
міжнародної економіки
ЛНУ імені Івана Франка
проф. Панчишину С. М.
студента групи ЕКР-41с
Шевченка Ю. В.

З А Я В А

Прошу затвердити тему дипломної роботи: “_____”
_____”.

_____

дата

_____

підпис студента

Зразок плану дипломної роботи, що додається до заяви та обґрунтування²

Тема: Формування та розвиток глобальних брендів
(на прикладі виробників спортивного спорядження)

ПЛАН

Вступ

- 1 Теоретико-методологічні основи дослідження формування і розвитку бренду компанії
  - 1.1 Теоретичні засади аналізу брендів
  - 1.2 Методологія маркетингових досліджень брендів
2. Процес побудови і управління глобальним брендом на прикладі компанії-виробника спортивного спорядження Adidas
  - 2.1 Особливості діяльності компанії Adidas і її позиції на ринку спортивного спорядження
  - 2.2 Аналіз брендингової стратегії компанії Adidas
3. Створення моделі ефективного брендингу національних компаній на глобальному рівні на прикладі фірми «Корн» - українського виробника спортивного спорядження
  - 3.1 Аналіз діяльності і стратегія позиціонування бренду фірмою «Корн» на ринку України
  - 3.2 Потенціал і перспективи розвитку фірми «Корн» як глобального бренду

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

Студент групи ЕКР-41 с – Гук Ярема Ігорович
Тел.: 097-77-77-777
e-mail: jhuk@ukr.net

15.10.2009

Підпис

---

² Під час завершення дипломної роботи план оформляють як її зміст і навпроти кожної структурної частини зазначають номер сторінки, з якої вона починається.

Зразок оформлення титульної сторінки магістерської дипломної роботи

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет

Кафедра аналітичної економіки
та міжнародної економіки

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

“ _____ ”
назва теми

студента групи ЕКР-41с
Андрієнка Петра Васильовича

Науковий керівник
доц. Крупка Ігор Михайлович

Львів–2010

Зразок бланка завдання дипломної роботи

Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічний факультет

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри аналітичної економіки

та міжнародної економіки _____ /проф. Панчишин С. М./

“ ____ ” _____ 2010 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу магістра

_____
прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема дипломної роботи _____

_____
_____

2. Терміни подання завершеної роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

_____
_____
_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань для розроблення) _____

_____
_____
_____
_____
_____

5. Дата видачі завдання _____

Керівник _____

підпис

прізвище, ім'я, по батькові

Завдання прийняв до виконання _____

підпис

Зразок заповнення бланка завдання дипломної роботи

Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічний факультет

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри аналітичної економіки

та міжнародної економіки _____ /проф. Панчишин С. М./

“ ____ ” _____ 2010 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу
Андрієнко Петро Васильович

прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема дипломної роботи Прямі іноземні інвестиції в економіку України

2. Терміни подання завершеної роботи 15 травня 2010 року

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники та монографії з проблем іноземного інвестування, законодавство з питань інвестиційної діяльності, публікації в періодичних та електронних виданнях

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань для розроблення) _____

Вступ

1. Суть, види і форми прямих іноземних інвестицій

2. Оцінка залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України

3. Проблеми і перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку

Висновки

Список опрацьованої літератури

Додатки

5. Дата видачі завдання 10 лютого 2010 року

Керівник _____

підпис

прізвище, ім'я, по батькові

Завдання прийняв до виконання _____

підпис

Зразок заповнення бланка завдання дипломної роботи (зворотний бік)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер за порядком	Етапи дипломної роботи	Терміни виконання етапів дипломної роботи	Підпис
1	Погодження плану дипломної роботи	10.02.2010	
2	Збір матеріалів для написання роботи	11.02.2010–25.02.2010	
3	Робота над першим параграфом	26.02.2010–17.03.2010	
4	Написання другого параграфа дипломної роботи	18.03.2010–09.04.2010	
5	Робота над третім параграфом	10.04.2010–30.04.2010	
6	Формулювання висновків та оформлення вступу	01.05.2010–10.05.2010	
7	Оформлення роботи	11.05.2010–14.05.2010	
8	Реєстрація завершеної дипломної роботи на кафедрі	15.05.2010	

Студент _____
підписКерівник дипломної роботи _____
підпис

*Приклади оформлення бібліографічного опису літератури
рекомендовані ВАК України*

Форма 23

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ
ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У ДИСЕРТАЦІЇ, І СПИСКУ
ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ В АВТОРЕФЕРАТІ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів: Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К.: Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал: [роман] / Василь Шкляр. — Львів: Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К.: Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника “Україна дипломатична” ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К.: Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К.: НДІ “Укragenпромпродуктивність”, 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К.: Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х.: Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія “Формування здорового способу життя молоді” : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К.: Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих: українська барокова драма: антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К.: Грамота, 2007. — 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ—початку ХХ століття: [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К.: Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб.наук.праць / наук. ред. Каліушенко В. та ін.]. — Чернівці: Рута, 2007. — 310 с.
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— .— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2: Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты: каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ “Леонорм-Стандарт”, 2005— .— (Серія “Нормативная база предприятия”). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни...: (Дочь врага народа): трилогия / А. Дарова. — Одесса: Астропринт, 2006— .— (Сочинения: в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть: в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— .— Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область: [у 7 т.]. — Житомир: Полісся, 2006— .— (Науково-документальна серія книг “Реабілітовані історією” : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч. 1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К.: НТУУ “КПІ”, 2006. — 125 с.

Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [“Молодь України і аграрна реформа”], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х.: Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К.: ІСОА, 2002. — 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К.: Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій: праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трошенко. — К.: НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, ХІІІ, [2] с. — (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ: Навч. кн., 1999. — 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К.: КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х.: ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр “Харьк. физ.-техн. ин-т” ; ХФТИ 2006-4). 2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
Депоновані наукові праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.]; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. 2. Разумовский В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія: словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х.: Халімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К.: Європ. ун-т, 2007. — 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К.: Карпенко, 2007. — 219 с. 4. Європейський Союз: словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К.: К.І.С., 2006. — 138 с.

Продовження додатка Л

Атласи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — К.: Варта, 2006. — 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті: атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті: посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ: Пороги, 2005. — 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х.: Ранок, 2005. — 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К.: Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К.: МНІАЦ мед. статистики: Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій: СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К.: ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT): ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів: ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT): ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Межгосударственные стандарты: каталог: в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А.; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ “Леонорм-стандарт”, 2006— . — (Серия “Нормативная база предприятия”). Т. 5. — 2007. — 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів: Новий час, 2003. — 160 с. 3. Університетська книга: осінь, 2003: [каталог]. — [Суми: Унів. кн., 2003]. — 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк: Лебедь, 2005. — 228 с.
Бібліографічні показники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів: Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлать О. С.]. — Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники; вип. 2).

Продовження додатка Л

Дисертації	1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... д-ра фіз.-мат. наук: 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.02.08 “Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 ССРСР, МКИ ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК ⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка: (нарис з новітнього укр., письменства): статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности: междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г.: тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33. 9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України: (кінець ХІХ—початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.

Продовження додатка Л

Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]]: навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса: Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс]: за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К.: CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.
--------------------	---

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформляють згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”.

2. Опис складається з обов’язкових та факультативних елементів. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов’язкові чи обов’язкові та факультативні елементи. Обов’язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов’язковими, їх використовують для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

3. Електронні видання оформляють так само, як їхні відповідники друкованих видань, однак наприкінці додатково зазначають адресу інтернет-сторінки і дату, коли цю інформацію було взято.

Джерело: Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. – 2008. – № 3. – С. 9–13.

Зразок бланка рецензії на дипломну роботу

Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічний факультет

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

**РЕЦЕНЗІЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ ДИПЛОМНУ РОБОТУ**

_____ прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема роботи _____

2. Реєстраційний № _____, дата одержання “ ____ ” _____ 201__ р.

3. Обсяг роботи _____
кількість сторінок

4. Коротка характеристика роботи _____
_____
_____

5. Відповідність змісту роботи темі та завданню _____

6. Недоліки роботи _____
_____
_____

7. Якість оформлення роботи _____

8. Висновок про допуск роботи до захисту _____

9. Захист роботи планують о ____ “ ____ ” _____ 201__ р. в _____
місце роботи комісії

10. Рецензент _____
прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Дата _____

Рецензент _____

підпис

Дипломна робота захищена “ ____ ” _____ 201__ р. з оцінкою _____

Комісія: 1. _____
підпис прізвище, ініціали

2. _____

3. _____

Зразок заповнення бланка рецензії на дипломну роботу

Львівський національний університет імені Івана Франка

Економічний факультет

Напрямок підготовки 6.030503 – “міжнародна економіка”

РЕЦЕНЗІЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Василенка Василя Васильовича

прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема дипломної роботи Прямі іноземні інвестиції в економіку України

2. Реєстраційний № 05, дата одержання “ 12 ” травня 2010 р.

3. Обсяг роботи 52

кількість сторінок

4. Коротка характеристика роботи Дипломна робота логічна за структурою та змістом. Складається з вступу, основної частини, висновків, списку літератури, додатків. З'ясовано сутність прямого інвестування та його особливості в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення державного регулювання ПІІ в економіку України.

5. Відповідність змісту роботи темі та завданню відповідає

6. Недоліки роботи _____

7. Якість оформлення роботи Дипломна робота оформлена згідно з вимогами.

8. Висновок про допуск роботи до захисту Дипломну роботу допускаю до захисту

9. Захист роботи планують о 10⁰⁰ “ 29 ” травня 2010 р. в А 103

місце роботи комісії

10. Рецензент доц. Крупка І. М.

прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

Дата 17 травня 2009 р.

Рецензент _____

підпис

Дипломна робота захищена “ 29 ” травня 2010 р. з оцінкою відмінно

Комісія: 1. _____ доц. Крупка І. М. _____

підпис

прізвище, ініціали

2. _____ доц. Саніна О. Р. _____

3. _____ ас. Сахарська О. А. _____

Зразок виступу на захист дипломної роботи

ВИСТУП (до п'яти хвилин)

Вельмишановний пане голову, шановні члени комісії, присутні. Дозвольте ознайомити Вас з результатами дипломної роботи на тему "...".

Далі за текстом вступу (актуальність теми, мета роботи, були поставлені і виконані такі ... завдання)

Робота складається з вступу, трьох параграфів, у яких детально відображена сутність проведеного дослідження та висновків, де коротко систематизовані отримані результати та згруповані найважливіші з висловлених у роботі пропозицій.

Зокрема, хотілося б зазначити, що (подаєте висловлену двома–трьома реченнями сутність кожного параграфа роботи. Одночасно робите посилання на таблиці, графіки, рисунки, які підтверджують сказане Вами. Наприклад: "Проведений аналіз ефективності діяльності досліджуваного об'єкта підтверджує тенденцію до погіршення його ліквідності за аналізований період на 3,5 %, що наочно відображено на рис. 1 на с. 3 роздаткового матеріалу." Або ж так: "Як бачимо з таблиці 3 на с. 5 роздаткового матеріалу, зміна значень усіх показників становила від 1,5 до 3,0 %. Причинами такої ситуації є ..."

За результатами проведеного дослідження висловленні такі пропозиції:

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....

Практична реалізація цих пропозицій дасть змогу поліпшити ..., удосконалити ..., розкрити ..., забезпечити ... тощо.

У мене все. Дякую за увагу.

*Зразок оформлення титульної сторінки роздаткового матеріалу
на захист дипломної роботи*

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет

Кафедра аналітичної економіки
та міжнародної економіки

***РОЗДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ НА ЗАХИСТ
МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ***

на тему:

“ _____ ”
назва теми

студента групи ЕКР-41с
Андрієнка Петра Васильовича

Науковий керівник
доц. Крупка Ігор Михайлович

Львів–2010

Writing Guidelines from prof. G. Mankiw

- Stay focused. Remember the take-away points you want the reader to remember. If some material is irrelevant to these points, it should probably be cut.
- Keep sentences short. Short words are better than long words. Monosyllabic words are best.
- The passive voice is avoided by good writers.
- Positive statements are more persuasive than normative statements.
- Use adverbs sparingly.
- Avoid jargon. Any word you don't read regularly in a newspaper is suspect.
- Never make up your own acronyms.
- Avoid unnecessary words. For instance, in most cases, change “in order to” to “to”; “whether or not” to “whether”; “is equal to” to “equals”
- Avoid “of course,” “clearly,” and “obviously.” Clearly, if something is obvious, that fact will, of course, be obvious to the reader.
- The word “very” is very often very unnecessary.
- Keep your writing self-contained. Frequent references to other works, or to things that have come before or will come later, can be distracting.
- Put details and digressions in footnotes. Then delete the footnotes.
- To mere mortals, a graphic metaphor, a compelling anecdote, or a striking fact is worth a thousand articles in *Econometrica*.
- Keep your writing personal. Remind readers how economics affects their lives.
- Remember two basic rules of economic usage:
  - “Long run” (without a hyphen) is a noun. “Long-run” (with a hyphen) is an adjective. Same with “short(-)run.”
  - “Saving” (without a terminal s) is a flow. “Savings” (with a terminal s) is a stock.
- Keep it simple. Think of your reader as being your college roommate who majored in English literature. Assume he has never taken an economics course, or if he did, he used the wrong textbook.
- Read Strunk and White's *Elements of Style*, William Zinsser's *On Writing Well*, or any other book on the English-style rules of usage and principles of composition. Read them — again and again and again.

Навчальне видання

ПАНЧИШИН СТЕПАН МИХАЙЛОВИЧ

КРУПКА ІГОР МИХАЙЛОВИЧ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до написання кваліфікаційних (магістерських) робіт
для студентів спеціальності 051 “Економіка”
освітньої програми “Міжнародна економіка”

Навчально-методичний посібник
2-ге видання, виправлене і доповнене
в авторській редакції

Технічний редактор та верстка Буняк В.Б.

Підписано до друку 19.01.2023. Формат 60×84/16.
Папір офсет. № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 3,9.

Малий видавничий центр економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18.